

DNA-beviser i straffesager

DNA evidence in criminal cases

af LAURA HØYGAARD FALDT

Formålet med specialet er at undersøge DNA-bevisers praktiske og juridiske begrænsninger i forbindelse med straffesager. For at opfylde dette formål, foretager jeg i specialet en undersøgelse af, i hvilket omfang begrænsningerne får betydning for, hvor stor en rolle DNA-beviser spiller i domstolenes bevisbedømmelse, samt en undersøgelse af hvilke begrænsninger, der gør sig gældende ved opbevaring af DNA.

Det fastslås, at der ikke kan ske domfældelse alene på baggrund af et DNA-bevis, og at DNA-beviset må indgå som et moment i den samlede bevisvurdering. Gennem en analyse af retspraksis, hvor DNA-bevis har spillet en afgørende rolle i domstolenes begrundelse for enten frifindelse eller domfældelse, kan jeg desuden konkludere, at der dog fortsat tvivl om, hvor høj grad af yderligere bevis for tiltaltes skyld, der i øvrigt kræves for domfældelse. I forbindelse med denne vurdering lægger domstolene vægt på en række nærmere specificerede omstændigheder. Det kan dog konkluderes, at DNA-beviser indgår med en betydelig vægt i den strafferetlige bevisvurdering.

Ved overvejelser om, hvorvidt DNA som bevis i straffesager giver anledning til nogle særlige retssikkerhedsmæssige overvejelser set i relation til Danmarks internationale forpligtelser, kan følgende konkluderes:

Det sker ikke uden videre en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 6, stk. 2 om uskyldsformodning ved, at domstolene tillægger tiltaltes forklaring eller passivitet vedrørende et fremlagt DNA-bevis nogen bevismæssig vægt, så længe tiltalte ikke bliver dømt udelukkende eller hovedsageligt på baggrund af sin utroværdige eller manglende forklaring.

Fsva. opbevaring af celleprøver og oplysninger om DNA-beviser er der anledning til særlige retssikkerhedsmæssige overvejelser i forhold til overholdelsen af EMRK artikel 8 om retten til respekt for privatliv. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) har ikke konkret har taget stilling til, hvorvidt gældende dansk ret om opbevaring af DNA vil udgøre en krænkelse af rettigheden. En gennemgang af praksis fra EMD viser dog, at medlemsstaterne bør være særligt opmærksom på en række omstændigheder, eksempelvis den tidsmæssige udstrækning af opbevaringen.

Indholdsfortegnelse

1. Abstract	3
2. Indledning	3
3. Problemformulering	3
4. Den videre fremstilling og metodeovervejelser	4
5. DNA'ets rolle i straffesager.....	5

5.1. Hvad er DNA?.....	5
5.2. DNA-profiler	5
5.2.1. Blandingsprofiler.....	6
5.2.2. Ufuldstændige profiler	6
6. Hvor sikkert er DNA-beviset?	6
6.1. Likelihood-kvotienten.....	6
6.2. Faktorer, der potentielt kan påvirke DNA-beviset	7
6.2.1. Beslægtede.....	8
6.2.2. Forurening og forbytning af DNA-prøver	8
6.3. DNA-bevisets begrænsninger i øvrigt.....	9
6.4. Opsamlende om DNA-bevisets sikkerhed.....	11
7. Brugen af DNA i bevisførelsen i straffesager	12
7.1. Gældende ret	12
7.1.2. Bevisførelse og beviskravet in dubio pro reo	12
7.1.2. Bevisbedømmelse.....	13
7.3. Den bevismæssige vægt af DNA-beviser i straffesager: En analyse af retspraksis	14
7.3.1. Opsamlende om den bevismæssige vægt af DNA i straffesager	18
7.4. Retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved anvendelsen af DNA som bevis.....	19
7.4.1. Udfordringer ved at bruge det naturvidenskabelige sandsynlighedsbegreb i retten	19
7.4.2. Omvendt bevisbyrde?	20
8. Optagelse og opbevaring af DNA	22
8.1. Gældende ret.....	22
8.2. Opbevaring af DNA set i relation til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8... ..	26
8.2.1. Opsamlende om proportionalitetsvurderingen	30
8.2.2. Forenelighed mellem dansk lovgivning og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8	31
8.3. Retspolitiske overvejelser: Et befolkningsdækkende DNA-register?.....	33
8.4. Kommende ændringer på området	34
9. Afsluttende bemærkninger	35
10. Litteraturliste.....	36
10.1. Lovbekendtgørelser, love og ændringslove.....	36
10.2. Forarbejder: Betænkninger, lovforslag etc.	37
10.3. Cirkulærer, udvalgsspørgsmål og udvalgsbilag.....	37
10.4. Dansk retspraksis.....	37
10.5. Praksis etc. fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.....	38
10.6. Artikler i tidsskrifter	38
10.7. Bøger	38
10.8. Anden litteratur	39
10.9. Internetkilder	39
11. Liste over anvendte forkortelser	39

1. Abstract

The purpose of this master's thesis is to investigate potential practical and legal limitations caused by using DNA as evidence in criminal cases. This entails a thorough description and analysis of the extent to which these limitations affect the weight of DNA evidence in regard to the courts' assessment of the defendant's guilt in the matter in question. In addition, the investigation of practical and legal limitations will also be analysed and assessed in relation to the retention of DNA in connection to criminal cases. Throughout this thesis, the question of legal certainty for the individual will be of great importance.

In order to achieve the purpose of this master's thesis, I will analyse in particular the preliminary work of relevant national legislation as well as case law from Danish national courts, and from The European Court of Human Rights.

This thesis concludes that a conviction must not be made solely on the basis of DNA evidence. As a result of this, the DNA evidence must be included as a factor in the court's overall assessment of evidence. However, there are still doubts as to how much evidence of the defendant's guilt is otherwise required for a conviction. In this connection, it can be led from case law that the courts emphasize in consensus a number of specific factors that must serve to either confirm or deny that a given DNA trace was deposited by the defendant in connection with the crime.

In regard to the assessment of any issues of importance to the individual's legal certainty, when using DNA as evidence in criminal cases, attention must be brought to the European Convention on Human Rights - Article 6, paragraphs 2 and 3 concerning the right to a fair trial, and article 8 concerning the right to respect for private life with reference to the retention of DNA.

2. Indledning

DNA er et forholdsvist nyt værktøj for politiet og andre retlige aktører. Som følge af den generelle teknologiske og videnskabelige udvikling i verden må det forventes, at teknologien og videnskaben omkring udfærdigelsen af DNA-profiler bliver fortsat mere avanceret. DNA kan dermed potentielt få en endnu større rolle i straffesager fremover – ikke kun særligt i relation til politiets efterforskning men også i forhold til den bevismæssige vægt, som domstolene kan tillægge DNA-beviser. På baggrund heraf er det interessant at "gøre status" over DNA-bevisers rolle i straffesager i dag.

DNA-beviser har sine slagsider, og et af formålene med dette speciale er derfor at undersøge, hvilke praktiske og juridiske begrænsninger der er ved at anvende DNA i forbindelse med straffesager. Dette indebærer både en undersøgelse af, i hvilket omfang begrænsningerne får betydning for, hvor stor en rolle DNA-beviser spiller i domstolenes bevisbedømmelse, samt en undersøgelse af hvilke begrænsninger, der gør sig gældende ved opbevaring af DNA.

3. Problemformulering

Formålet med dette speciale er på den ene side at analysere og systematisere brugen af DNA som bevis i straffesager, herunder med hvilken vægt DNA-beviset indgår i vurderingen af skyldsspørgsmålet.

På den anden side er formålet med dette speciale, at beskrive og systematisere retstilstanden på området for opbevaring af DNA i forbindelse med straffesager.

I forbindelse med ovenstående vil det i specialet ligeledes blive analyseret og diskuteret, i hvilket omfang den gældende retstilstand på området giver anledning til særlige retssikkerhedsmæssige overvejelser.

Til brug for besvarelsen vil forskellige begrænsninger og faldgruber i forbindelse med brugen af DNA i straffesager afdækkes.

4. Den videre fremstilling og metodeovervejelser

Besvarelsen af specialets problemformulering vil hovedsageligt ske ved brug af den retsdogmatiske metode, herunder ved at beskrive, analysere og systematisere gældende ret fsva. den bevismæssige vægt af DNA-beviser i forbindelse med domstolenes vurdering af det strafferetlige skyldsspørgsmål og fsva. opbevaring af DNA.

Besvarelsen vil dog også indeholde elementer af den retsteoretiske metode i form af enkelte retspolitiske betragtninger i afsnit 8.3 om et befolkningsdækkende DNA-register og i afsnit 8.4. om kommende ændringer på området for opbevaring af DNA.

Udover dansk retspraksis og praksis fra EMD anvender jeg løbende fortolkningsbidrag fra eksempelvis forarbejder og litteratur i besvarelsen.

Da dette er et juridisk speciale, vil en nærmere gennemgang af de retsgenetiske analysemetoder, der anvendes i forbindelse med de retsgenetiske undersøgelser af DNA-prøver, eller en dybdegående gennemgang af de retsgenetiske erklærings udformning eller af andre naturvidenskabelige teknikaliteter ikke finde sted. For at kunne besvare problemformuleringen fyldestgørende vil den videre fremstilling dog indeholde afsnit med et vist naturvidenskabeligt afsæt. Denne overvejelse skyldes, at man naturligvis ikke uden videre kan se bort fra DNA-bevisets klare naturvidenskabelige karakter – om end den er usædvanlig i juraens verden. Der vil i den forbindelse ske en afdækning af DNA-bevisers begrænsninger i relation til brugen af disse som led i den strafferetlige bevisførelse.

Efterfølgende vil jeg i besvarelsen beskrive gældende ret om bevisførelse og bevisbedømmelse i straffesager efterfulgt af en analyse af retspraksis, hvor DNA-bevis har spillet en afgørende rolle i domstolenes begrundelse for enten frifindelse eller domfældelse. Det vil sige sager, hvor der ikke er andre vægtige beviser, der knytter tiltalte til gerningsstedet eller forbrydelsen, eksempelvis i form af et vidne, der har set tiltalte på gerningsstedet, eller fund af tyvekoster hjemme hos tiltalte. Af hensyn til pladmæssige overvejelser, gennemgås kun en række udvalgte afgørelser – primært fra landsretterne – som efter min vurdering illustrerer et repræsentativt udvalg af gældende praksis.

I lyset af min analyse af retspraksis vil jeg afslutningsvis diskutere og vurdere, om brugen af DNA-beviser i straffesager giver anledning til retssikkerhedsmæssige overvejelser.

Dernæst vil jeg beskrive og systematisere gældende ret på området for opbevaring af DNA i forbindelse med straffesager. Dette vil desuden indebære en beskrivelse og systematisering af lovgivning, der er vedtaget, men endnu ikke trådt i kraft¹. Da denne lovgivning forventes at træde i kraft inden for den nærmeste fremtid, vurderer jeg, at en systematisering heraf vil skabe

---

¹§ 6, stk. 1, nr. 2-4, stk. 2 og 3 i lov nr. 873 af 21. juni 2022 om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingertrykregister.

de bedste forudsætninger for en fyldestgørende besvarelse af specialets problemformulering. Af samme årsag inddrages den vedtagne lovgivning i den efterfølgende analyse og diskussion af retssikkerhedsmæssige overvejelser i relation dertil.

Det bemærkes, at den videre fremstilling ikke angår opbevaringen af fingeraftryk eller brugen deraf som strafferetligt bevis på trods af en vis sammenhæng i både national ret og EMD's praksis vedrørende DNA-beviser. Denne afgrænsning foretages af hensyn til pladsmæssige overvejelser såvel som af hensyn til fremstillingens overordnede sammenhæng med specialets problemformulering.

5. DNA'ets rolle i straffesager

5.1. Hvad er DNA?

DNA er lange helixformede molekyler, der bærer arveegenskaber, og som findes i alle levende organismer. I retsgenetisk arbejde kan der ud fra en biologisk prøve bestående af eksempelvis blod, spyt, urin eller sæd, udarbejdes en DNA-profil. En DNA-profil er en sammensætning af DNA-molekyler, der er karakteristisk for et individ, og DNA-profilen kan anses som et genetisk fingeraftryk. Modsat et fingeraftryk så er hvert menneskes sammensætning af DNA ikke fuldstændig unik for dem. Dog er DNA-profiler fra biologiske spor alligevel særligt egnede til at identificere en potentiel gerningsmand for en forbrydelse, som anført i næste afsnit.

Hvis man sammenligner cellers DNA fra ubeslægtede personer, vil det i høj grad ligne hinanden. Dog findes der nogle bestemte områder af DNA'et, der har en særlig opbygning, og som derfor i høj grad er forskellig fra menneske til menneske. Områderne kaldes også DNA-systemer, og det er disse specifikke systemer, der undersøges ved udarbejdelsen af en DNA-profil. De DNA-systemer, som er grundlag for den retsgenetiske undersøgelse i en straffesag, udgør kun omkring en milliontedel af cellens samlede mængde af DNA.²

5.2. DNA-profiler

DNA-profiler kan overordnet inddeles i to kategorier; DNA-sporprofiler og DNA-personprofiler.³ Sporprofiler udarbejdes fra biologiske spor, der eksempelvis er fundet på et gerningssted eller på en forurettet. Personprofiler udarbejdes derimod fra biologisk materiale udtaget fra en person, typisk ved et mundskrab. Prøverne skal naturligvis udtages i overensstemmelse med retsplejelovens regler for legemsundersøgelser.⁴

Ved udarbejdelsen af den retsgenetiske erklæring, sammenlignes data fra en sporprofil med data fra en personprofil, således at resultatet af erklæringen er et udtryk for, hvor stor sandsynligheden er for, at sporet stammer fra en bestemt person fremfor en tilfældig anden person i en bestemt befolkningsgruppe.⁵

Forud for november 2011 fsva. sporprofiler og juni 2012 fsva. personprofiler,⁶ blev DNA-profiler udarbejdet ud fra 10 DNA-systemer, mens DNA-profiler efterfølgende blev udarbejdet ud fra 16 DNA-systemer. Siden 1. marts 2023 undersøges der systematisk 23 DNA-systemer.

---

²Hans Jakob Larsen og Kari Sørensen i Advokaten 2013/9 s. 2 af 10.

³Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 2.2.1., 23. februar 2022.

⁴LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje, kapitel 72 om legemsindgreb.

⁵Se nærmere i afsnit 6.1. om likelihood-kvotienten.

⁶Se nærmere om sporprofiler og personprofiler i afsnit 5.2. om DNA-profiler.

Det fremgår af en nyhed fra domstolens hjemmeside,⁷ at der fremover skal ske en opgradering af personprofiler udarbejdet på baggrund af 10 eller 16 DNA-systemer, hvis disse skal sammenlignes med en sporprofil udarbejdet på baggrund af 23 DNA-systemer, såfremt dette er muligt. Opgraderingen af personprofiler kan enten ske ved at lave en ny undersøgelse af en arkiveret referenceprøve eller ved at udtage og undersøge en ny prøve fra vedkommende.

Sporprofiler opgraderes derimod ikke pr. automatik, idet der bl.a. derved er fare for at opbruge hele den arkiverede sporprøve, som derfor ikke kan bruges i evt. senere efterforskning til yderligere undersøgelser.

Det gælder, at DNA-profiler er mere sikre, jo flere DNA-systemer profilen er udarbejdet på baggrund af. Det skyldes, at en større andel af cellens samlede mængde DNA bliver analyseret, hvorved resultatet af undersøgelsen vil være mere retvisende.⁸ DNA-beviset vil dermed også tjene som et bedre og mere sikkert bevis i en straffesag.

Desuden kan ét af de undersøgte DNA-systemer, amelogenin, fortælle noget om køn på vedkommende, som DNA'et hidrører fra. DNA-profilerne kan dog ikke fortælle noget sikkert om udseende, etnicitet eller anlæg for arvelige sygdomme.⁹

5.2.1. Blandingsprofiler

Hvert menneske har typisk 2 DNA-faktorer inden for hvert af de 23 DNA-systemer – én DNA-faktor fra hver af sine forældre. Såfremt der kun ses én DNA-faktor i et undersøgt DNA-system, vil det være et udtryk for, at vedkommende har arvet 2 identiske DNA-faktorer fra sine forældre. Med andre ord kan man gå ud fra, at DNA-profilen indeholder DNA fra flere end én person, hvis der ses flere end 2 DNA-faktorer i et eller flere af DNA-systemerne. Disse profiler betegnes som blandingsprofiler. Et eksempel på en blandingsprofil er DNA sikret fra skranken i en bank efter et røveri. DNA-profilen vil formentlig både indeholde DNA fra bankrøveren og fra de kunder, der blev betjent ved skranken inden røveriet.¹⁰

5.2.2. Ufuldstændige profiler

Man kan betragte de ufuldstændige DNA-profiler som modpolen til blandingsprofiler. De ufuldstændige profiler – også kaldet partielle profiler - er kendetegnet ved, at samtlige DNA-faktorer ikke er fundet i alle 23 DNA-systemer.¹¹ At det ikke er muligt at danne en komplet DNA-profil kan eksempelvis skyldes, at mængden af DNA har været for sparsom.

6. Hvor sikkert er DNA-beviset?

6.1. Likelihood-kvotienten

Hvis der findes et profilsammenfald (et match) mellem en DNA-sporprofil og en DNA-personprofil, vil der oftest kunne beregnes en bevismæssig vægt af dette profilsammenfald. Resultatet af beregningen anføres i den retsgenetiske erklæring, hvor resultatet vil fremgå som et tal. Dette tal kaldes likelihood-kvotienten, og er et udtryk for ”... *hvor mange gange mere sandsynligt det er at observere resultatet, hvis sporet faktisk stammer fra personen, end hvis*

---

⁷Nyhed fra Danmarks Domstole, *Ny undersøgelsesmetode til dna-analyser*, 21. marts 2023.

⁸Se hertil nyhed fra Danske Bioanalytikere, *16 DNA-systemer giver et sikrere match*, 26. november 2019.

⁹Hans Jakob Larsen og Kari Sørensen i *Advokaten* 2013/9, s. 5 af 10.

¹⁰Hans Jakob Larsen og Kari Sørensen i *Advokaten* 2013/9, s. 5 af 10.

¹¹Trine Baumbach og Mette Lyster Knudsen i *UfR* 2022(B) s. 8 (11), pkt. 3.4.

*sporet stammer fra en tilfældig, anden person i en relevant befolkningsgruppe.*¹² Eksempelvis vil en likelihood-kvotient på 1.000 være et udtryk for, at det er 1.000 gange mere sandsynligt at observere profilsammenfaldet, hvis DNA-sporet stammer fra mistænkte, end hvis DNA-sporet stammer fra en tilfældig anden person i en relevant befolkningsgruppe. DNA kan altså ikke tjene som et direkte bevis for, om nogen har begået forbrydelsen eller ej.

Puljen af personer, som et givent DNA-spor (i teorien) kan stamme fra, afgrænses til en relevant befolkningsgruppe i den retsgenetiske erklæring. Dette indebærer, at resultatet af den retsgenetiske undersøgelse af et DNA-spor sikret i forbindelse med en efterforskning af en lovovertrædelse begået i Danmark, vil henholde sig til statistisk materiale indsamlet fra befolkningen i Danmark. Baggrunden herfor er, at det må være mest naturligt, at hvis DNA-sporet ikke stammer fra mistænkte, må DNA-sporet stamme fra en anden person i den danske befolkning i de tilfælde, hvor lovovertrædelsen er sket i Danmark.

At man fortolker likelihood-kvotienten i relation til en bestemt befolkningsgruppe, eksempelvis den danske, er ikke et udtryk for, at DNA-profilen ikke kan anvendes som bevis i en straffesag, såfremt tiltalte er udlænding. I sager, hvor det ikke positivt vides, at den mistænkte har en anden oprindelse end dansk, lægges statistisk materiale vedrørende den danske befolkning til grund ved beregningen af likelihood-kvotienten.

Hvis man med sikkerhed ved eller har en vis formodning om, at gerningsmanden er udlænding, kan den retsgenetiske erklæring udarbejdes ved brug af statistisk materiale indsamlet om en anden befolkningsgruppe end den danske.¹³ Dette kræver naturligvis, at der er en vis viden om, hvilken befolkningsgruppe den mistænkte tilhører, således at det korrekte statistiske materiale lægges til grund for den retsgenetiske undersøgelse.

Det bør derudover bemærkes, at en likelihood-kvotient fsva. undersøgelsen af en bestemt sporprofil, der er udarbejdet ved brug af statistisk materiale fra den danske befolkning, sjældent vil afvige markant fra en likelihood-kvotient, der ved undersøgelse af samme DNA-profil er udarbejdet ved brug af statistisk materiale fra en anden befolkningsgruppe end den danske.¹⁴

Likelihood-kvotienten kan højest betegnes som mere end 1.000.000. Oftest vil den beregnede likelihood-kvotient være væsentligt højere end 1.000.000, når der findes et profilsammenfald mellem en sporprofil og en personprofil i alle 23 DNA-systemer. Alligevel er den øvre grænse for brugen af likelihood-kvotienten i de retsgenetiske erklæringer fastsat til mere end 1.000.000 for at sikre, at den bevismæssige vægt af DNA-beviset ikke overdrives.¹⁵

6.2. Faktorer, der potentielt kan påvirke DNA-beviset

Fysiske omstændigheder, eksempelvis fugt og baktier, kan påvirke eller nedbryde et DNA-spor. Dette vil dog i realiteten kun påvirke processen omkring udførelsen af den retsgenetiske undersøgelse, idet mængden af DNA kan være sparsom.¹⁶

Herudover kan der være omstændigheder, der kan påvirke likelihood-kvotienten. Som beskrevet ovenfor kan likelihood-kvotienten højest betegnes som mere end 1.000.000, for at undgå at

---

¹²Hans Jakob Larsen og Kari Sørensen i Advokaten 2013/9, s. 5 f. af 10.

¹³Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 2.2.5., 23. februar 2022.

¹⁴Hans Jakob Larsen og Kari Sørensen i Advokaten 2013/9, s. 7 f. af 10.

¹⁵Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 2.2.4., 23. februar 2022.

¹⁶[Retsmedicinsk Institut på Københavns Universitet, *Dna i straffesager - fra spor til dna-profil, Hvorfor er det vanskeligt at undersøge DNA?*](#)

DNA-bevisets bevismæssige værdi ikke overdrives. Dette skyldes, at udregningen af likelihood-kvotienten bygger på en række forudsætninger, som ikke altid stemmer overens med de faktiske omstændigheder. Eksempelvis antages det, at alle personer i den undersøgte befolkningsgruppe er ubeslægtede, og at der aldrig kan ske forurening af prøver, hvilket naturligvis ikke altid er tilfældet i virkeligheden.

6.2.1. Beslægtede

Et menneskes samlede arvemasse er sammensat af DNA fra vedkommendes forældre. Derfor deler alle mennesker mere DNA med deres biologiske familiemedlemmer end med tilfældige andre mennesker. Jo nærmere beslægtede to mennesker er, desto mere DNA vil de i teorien dele.

Som nævnt ovenfor, antages det ved beregningen af likelihood-kvotienten blandt andet, at alle i den undersøgte befolkningsgruppe er ubeslægtede. Dette kan medføre udfordringer i forhold til at nå frem til et troværdigt resultat af sandsynlighedsberegningen, når likelihood-kvotienten for et DNA-profilsammenfald skal udregnes. Dette gælder eksempelvis, hvis der er en sandsynlighed for, at et familiemedlem til den mistænkte i virkeligheden er DNA-sporets ophavsmand. Det bør i relation hertil bemærkes, at fjernere former for slægtskab end søskende, forældre og børn sædvanligvis er uden praktisk betydning.¹⁷

6.2.2. Forurening og forbytning af DNA-prøver

For at garantere kvaliteten af et teknisk spor, er det af afgørende betydning, at der ikke sker forurening eller forbytning af prøver. Forurening af DNA-prøver kan ske ved hændelige uheld, uforudsete begivenheder og menneskelige fejl, og indebærer, at uvedkommende DNA-spor ender i en DNA-prøve i forbindelse med håndteringen af prøven.

Konsekvenserne af en forurennet eller forbyttet prøve kan være alvorlige. Den retsgenetiske erklæring, der fremlægges som bevis i retten, vil være fejlagtig og kan derfor potentielt medføre en materielt forkert afgørelse i en straffesag. Såfremt forureningen eller forbytningen bliver opdaget, er det ikke sikkert, at der er tilstrækkeligt DNA tilbage til at analysere en ny prøve. Dette vil være problematisk, hvis prøven er udtaget fra et gerningssted eller på et offer, da det i så fald ikke vil være muligt at opsamle en ny DNA-prøve senere end umiddelbart efter gerningstidspunktet. Hvis fejl som denne forekommer, kan det potentielt få negativ betydning for den generelle tiltro til DNA-erklæringer.

Politiet såvel som Retsgenetisk Afdeling har en række interne retningslinjer for indsamling, opbevaring og undersøgelse af DNA-prøver. Dette indebærer eksempelvis, at politiet bærer engangshandsker og maske ved håndtering af prøver samt særlige procedurer for opbevaring og videre forsendelse til undersøgelse ved Retsgenetisk Afdeling på Københavns Universitet.

Retsgenetisk Afdeling ved Københavns Universitet har til brug for den daværende Justitsministers besvarelse af et udvalgsspørgsmål redegjort for afdelingens sikkerhedsprocedurer- og foranstaltninger i forbindelse med Retsgenetisk Afdelings analyse af DNA-beviser i straffesager.¹⁸ Retsgenetisk Afdeling beskriver heri bl.a., at der kan udarbejdes brugbare DNA-profiler ud fra selv meget små mængder DNA, samt at en eventuel forurening vil have større risiko for at påvirke udfaldet af en analyse af prøver med små mængder DNA end af prøver med store mængder DNA.

---

¹⁷Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 2.2.6., 23. februar 2022.

¹⁸REU, L 24, svar på spm. 9, 2004-2005 (1. samling), s. 2 ff.

Selvom der i flere tilfælde, siden man begyndte at anvende DNA som bevis i straffesager, er sket forurening og forbytning af DNA-prøver, må DNA'et alligevel regnes for et sikkert bevis. Dette skyldes at Retsgenetisk Afdeling ved Københavns Universitet – der analyserer samtlige DNA-prøver, der anvendes i bevisførelsen i straffesager – følger en række nærmere specificerede sikkerhedsforanstaltninger, der skal være med til at sikre, at eventuelle forureninger eller forbytninger af DNA-prøver opdages. Der findes ikke nogen offentligt tilgængelige data for, hvor ofte forurening eller forbytning af DNA-prøver forekommer, men hyppigheden deraf må antages at hænge sammen med brugen af effektive sikkerhedsforanstaltninger. Retsgenetisk Afdelings sikkerhedsforanstaltninger indebærer bl.a. følgende:¹⁹

Der foretages to af hinanden uafhængige undersøgelser af alle DNA-prøver, og alle resultater kontrolleres af to personer. Derudover holdes alle sporprofilerne op mod personprofilerne i en personaledatabase, hvori der findes DNA-profiler fra alle relevante medarbejdere, herunder bl.a. alle medarbejdere i Retsgenetisk Afdeling og et antal medarbejdere i Politiets Kriminaltekniske Afdeling.

I tillæg hertil beskrives det som en fast procedure, at det undersøges, om sporprøver med en stor mængde DNA potentielt har forurennet andre sporprøver, der blev undersøgt på samme tid. Derudover sammenholdes sporprøver med meget små mængder DNA med alle andre sporprøver, der blev undersøgt på samme tid.

Selvom området for, hvordan DNA kan bruges i straffesager, har udviklet sig siden udfærdigelsen af ministerbesvarelsen i 2004, er det svært at forestille sig, at der skulle være slækket på sikkerheden for håndtering af DNA-prøver siden da. I relation hertil fremgår det af Rigspolitichefens bidrag til ministerbesvarelsen, at politiets procedurer for håndtering af biologiske prøver løbende evalueres og justeres i lyset af de erfaringer, der gøres på området.

6.3. DNA-bevisets begrænsninger i øvrigt

Udover omstændigheder som slægtskab og risiko for forbytning og forurening, kan DNA-beviser have en række øvrige begrænsninger. Mens slægtskab og risiko for forbytning og forurening har forbindelse til selve beregningen af likelihood-kvotienten, har DNA-bevisets øvrige begrænsninger tilknytning til sporets karakter.

Det gælder for eksempel, at DNA-beviser af karakter er mere flytbare end eksempelvis et fingeraftryk, og sikkerheden ved brugen af beviset begrænses i det omfang, det er muligt at manipulere beviset. Selvom likelihood-kvotienten ved et givent profilsammenfald er meget høj, vil likelihood-kvotienten nemlig ikke afsløre noget om, hvordan eller hvornår DNA-sporet er afsat på opsamlingsstedet. Denne betragtning kan efter omstændighederne give grundlag for at betvivle, om sporet kan være plantet eller blot flyttet ved et tilfælde. Det bør i den forbindelse bemærkes, at nogle former for DNA-spor er mere flytbare end andre.

DNA-beviset begrænses i øvrigt i tilfælde, hvor DNA-sporet overføres sekundært, og hvor det typisk ikke er bevidst eller forsætligt. Her sker overførelsen af DNA ved direkte kontakt mellem personer, eksempelvis ved et håndtryk, ved flere personers kontakt med den samme genstand eller ved kontakt mellem to genstande.

---

¹⁹Ibid.

I tilfælde af sekundær overførsel af DNA vil resultatet af den retsgenetiske undersøgelse sandsynligvis fremstå som en blandingsprofil. Det er ikke utænkeligt, at dette ligeledes vil være tilfældet, såfremt der er tale om direkte overførsel af DNA, eksempelvis hvor DNA-spor fra person A plantes af person B, som også kan afsætte sit eget DNA på den plantede genstand. Såfremt der bliver tale om en blandingsprofil, vil det komme til udtryk i likelihood-kvotienten. Det kan dog ikke ud fra likelihood-kvotienten konkluderes, om DNA-sporet er afsat ved direkte kontakt eller ved sekundær overførsel,²⁰ ligesom det naturligvis heller ikke kan konkluderes, om DNA-sporet er blevet flyttet – tilfældigt eller forsætligt.

Det kan udledes af afsnit 5.2. ovenfor, at DNA-profiler, der er udarbejdet ud fra 23 DNA-systemer, er mere sikre end DNA-profiler, der er udarbejdet ud fra færre DNA-systemer. Det kan indledningsvist give anledning til visse betænkeligheder, at man hidtil umiddelbart har tillagt DNA-beviser, hvor DNA-profilerne er baseret på 10 DNA-systemer, samme bevismæssige vægt, som man efterfølgende har gjort i tilfælde, hvor DNA-profilerne er baseret på henholdsvis 16 og 23 DNA-systemer.

Ovenstående problemstilling kan illustreres med en konkret sag, der i øvrigt gav Anklagemyndigheden anledning til at undersøge en lang række sager. I den konkrete sag blev en person dømt for indbrud, bl.a. på baggrund af et DNA-bevis. Mistanken mod personen blev rejst på baggrund af et overordentligt sikkert profilsammenfald i DNA-profil-registeret med en personprofil, der var baseret på 10 DNA-systemer. Profilsammenfaldet skete med en sporprofil, der var baseret på 16 DNA-systemer. Idet personprofilen ikke blev opgraderet i den konkrete sag, kunne sammenligningen af de to profiler kun ske på baggrund af de 10 DNA-systemer, som de havde tilfælles. Da Retsgenetisk Afdeling efterfølgende udførte supplerende undersøgelse af personprofilen med 16 DNA-systemer, fandt man, at likelihood-kvotienten var betydeligt mindre end efter den første retsgenetiske undersøgelse, og at mistanken var ubegrundet.

Udover at Anklagemyndigheden anmodede Den Særlige Klageret om genoptagelse af sagen, gav den konkrete sag anledning til to tiltag.

For det første skulle en lang række sager gennemgås, hvor sporprofilen er baseret på 16 DNA-systemer, og hvor personprofilen er baseret på 10 dna-systemer. Af disse sager var det relevant yderligere at undersøge de sager, hvor der var sket domfældelse, og hvor DNA-beviset indgik i rettens begrundelse.

For det andet gav den konkrete sag anledning til udfærdigelse af nye retningslinjer på området.²¹ Der blev i de nye retningslinjer indført et krav om, at der skulle ske opgradering af en personprofil til 16 DNA-systemer, når en mulig mistænkt er identificeret på baggrund af et *cold-hit* med en personprofil baseret på 10 DNA-systemer. Det er efterfølgende bestemt, at personprofiler skal opgraderes når en mulig mistænkt er identificeret på baggrund af et *cold-hit*, således at en personprofil som minimum er baseret på det samme antal DNA-systemer, som den sporprofil der sammenlignes med.²² Eksempelvis udarbejdes DNA-profiler siden 1. marts 2023 med 23 DNA-systemer. Ved sammenligning mellem en sporprofil, der er udarbejdet efter 1. marts 2023, og en personprofil, der er udarbejdet forud for 1. marts 2023, skal personprofilen altså opdateres til 23 DNA-systemer.

I relation til ovenstående bemærkes det, at et *cold-hit* er betegnelsen for, når mistanke mod en person bliver rejst på baggrund af et profilsammenfald ved søgning i DNA-profil-registeret,

---

²⁰Hans Jakob Larsen og Kari Sørensen i Advokaten 2013/9, s. 9 af 10.

²¹REU, alm. del, bilag 415: *Redegørelse for konkret sag om DNA-beviser*, 2019-2020, pkt. 2.4.1.

²²Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 3.3.1., 23. februar 2022.

fremfor at der foretages en søgning efter et profilsammenfald i DNA-profil-registeret på baggrund af en allerede rejst mistanke mod vedkommende.

I forbindelse med den konkrete sag, har Rigsadvokat, Jan Reckendorff, udtalt, at der sædvanligvis ikke er grundlag for genoptagelse af en allerede afgjort sag, fordi efterforskningsmetoderne har udviklet sig, eller fordi der er kommet nye efterforskningsmetoder til.²³ Der er altså ikke noget usædvanligt i, at man førhen har tillagt DNA samme bevismæssige vægt som i dag, hvor efterforskningsmetoderne i forbindelse med undersøgelsen af DNA-spor har udviklet sig og er blevet mere avancerede. Hvorvidt der er tale om et egentligt retssikkerhedsmæssigt problem eller ej, er dog uafklaret.

Den konkrete sag ovenfor illustrerer desuden endnu en af DNA-bevisets begrænsninger. Der kan opleves tilfældige sammenfald, når DNA-profiler analyseres, og en potentiel mistænk kan identificeres, selvom vedkommende ikke har nogen tilknytning til den begåede lovovertrædelse. Disse tilfældige profilsammenfald trækker særligt på politiets ressourcer, og de identificerede vil formentlig ligeledes helst undgå at komme i politiets søgelys. Sandsynligheden for tilfældige sammenfald bliver større, jo flere DNA-profiler der findes i DNA-profil-registeret at sammenligne med, og sagen belyser altså den problematik, der er, ved at DNA-profil-registeret indeholder et stigende antal personprofiler. Sandsynligheden for tilfældige sammenfald øges desuden, hvis det analyserede DNA-spor er en blandingsprofil. Omvendt vil sandsynligheden for tilfældige sammenfald formindskes, hvis sporprofilen er baseret på mange DNA-systemer²⁴. Man er derved et skridt tættere på at komme problematikken til livs ved at indføre 23 DNA-systemer som den nye standard for de retsgenetiske undersøgelser.

6.4. Opsamlende om DNA-bevisets sikkerhed

Der er ingen tvivl om, at faktorer som slægtskab og risiko for forurening og forbytning er egnede til at påvirke likelihood-kvotienten. Idet likelihood-kvotienten er et udtryk for ”... *hvor mange gange mere sandsynligt det er at observere resultatet, hvis sporet faktisk stammer fra personen, end hvis sporet stammer fra en tilfældig, anden person i en relevant befolkningsgruppe*”,²⁵ vil faktorerne kunne påvirke beviskraften af den retsgenetiske undersøgelses resultat. Der kan dog ikke ud fra dette konkluderes noget om, at ovenstående faktorer skulle være egnede til at påvirke sikkerheden af DNA-beviset. Ved at sætte den øvre grænse for likelihood-kvotienten til højest mere end 1.000.000, er der jo netop taget højde for, at faktorer som de ovenstående kan påvirke sandsynligheden for, et givent DNA-spor faktisk stammer fra den mistænkte. Faktorerne bør således ikke give anledning til yderligere problematisering.

At likelihood-kvotienten i en given retsgenetisk erklæring maksimalt kan betegnes som højest mere end 1.000.000 indebærer, at DNA-sporet ikke overfortolkes og dermed tillægges mere vægt, end det reelt kan bære. Der sker med andre ord en forventningsafstemning af, hvilken bevismæssig vægt DNA-sporet kan tillægges i en straffesag.

Det er desuden vigtigt at erkende DNA-bevisets naturlige begrænsninger i form af blandt andet sporets eventuelle flytbarhed og muligheden for overførsel i øvrigt, og de problematikker som områdets stadige udvikling kan medføre. De fastsatte retningslinjer på området tager højde for disse begrænsninger, og synes effektive til at forebygge eller i hvert fald til at opdage eventuelle fejl og uhensigtsmæssigheder ved DNA-beviser. Retningslinjerne synes dog fastsat bagudrettet

---

²³Anklagemyndighedens nyhed, 29. juni 2020, *Dna-sager bliver gennemgået*.

²⁴REU, alm. del, bilag 415: *Redegørelse for konkret sag om DNA-beviser*, 2019-2020, pkt. 2.3.1.

²⁵Hans Jakob Larsen og Kari Sørensen i *Advokaten* 2013/9 s. 5 f. af 10.

og på baggrund af learning-by-doing erfaringer. Baggrunden herfor kan sandsynligvis forklares med, at det er vanskeligt at forudse den præcise naturvidenskabelige og tekniske udvikling. Det kan derfor være en mere nærliggende - og paradoksalt nok - en mere sikker tilgang at justere praksis løbende i lyset af de erfaringer, der gøres på området.

Om DNA-bevisets begrænsninger kan det konkluderes, at det er af afgørende betydning for DNA-bevisets sikkerhed, at i særdeleshed Anklagemyndigheden er opmærksom på, hvilke begrænsninger DNA-beviset har for ikke at overvurdere beviset. Først kan opfyldes, må det være af mindst lige så stor betydning, at der findes retningslinjer på området, som Anklagemyndigheden kan støtte sig til, samt at disse retningslinjer løbende evalueres og opdateres i takt med udviklingen på området.²⁶

Som en retssikkerhedsmæssig foranstaltning blev Bevismiddeltilsynet oprettet den 1. januar 2022, med formålet uafhængigt at føre kontrol med politiets og Anklagemyndighedens brug af tekniske beviser, herunder DNA-beviser.²⁷ Tilsynet omfatter bl.a. tilstedeværelse og efterlevelse af procedurer og retningslinjer for behandling, gennemsigtighed ift. forbehold og usikkerheder i relation til beviserne, samt afdækning af (mulige) fejl og opfølgning derpå.²⁸ Tilsynet må dermed antages at være egnet til at forøge DNA-bevisers sikkerhed.

Opsummerende om DNA-bevisets sikkerhed kan det siges, at det er et teknisk bevis med en høj grad af sikkerhed. Der anvendes en række vigtige sikkerhedsforanstaltninger både i forhold til opsamling, opbevaring og undersøgelse af DNA-spor, ligesom der er taget højde for eventuelle usikkerheder ved at fastsætte likelihood-kvotienten til højst mere end 1.000.000. De retlige aktører er bevidste om bevistypens begrænsninger og forstår, at det er et område i udvikling.²⁹ Videnskaben omkring DNA-beviset bliver stadig mere avanceret, hvilket tillige skaber et gradvist mere sikkert bevis. Dette sker eksempelvis ved at opgradere Retsgenetisk Afdelings procedurer, således at der nu udarbejdes DNA-profiler med 23 DNA-systemer.

Det er fastslået i retspraksis, at DNA-beviser ikke i sig selv kan føre til domfældelse i en straffesag.³⁰ I relation hertil kan det derfor bemærkes, at de enkelte faktorer, der muligvis kan påvirke likelihood-kvotienten, ikke har en afgørende betydning for bevisbedømmelsen i en straffesag, særligt netop fordi der er taget højde for disse antagelser ved likelihood-kvotientens øvre grænse.

7. Brugen af DNA i bevisførelsen i straffesager

7.1. Gældende ret

7.1.2. Bevisførelse og beviskravet *in dubio pro reo*

Der gælder i dansk ret et princip om bevisumiddelbarhed. Det vil sige, at bevisførelsen som hovedregel sker direkte for den dømmende ret under straffesagens hovedforhandling. En undtagelse hertil er eksempelvis afhøring af mindreårige, der er optaget i medfør af retsplejeloven³¹ § 745 e. Optagelsen vil kunne afspilles under hovedforhandlingen, jf. § 872.

---

²⁶Se hertil Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, 23. februar 2022.

²⁷LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje, kap. 11 a, som ændret ved lov nr. 1172 af 8. juni 2021.

²⁸Se hertil LFF nr. 222 af 28. april 2021 til lov om ændring af retsplejeloven, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.3.4.

²⁹REU, alm. del, bilag 419: *Redegørelse om politikredsenes gennemgang af sager med dna-bevis og Retsgenetisk Afdelings gennemgang af dna-sammenligninger*, 2020-2021.

³⁰Se nærmere i afsnit 7.3. om den bevismæssige vægt af DNA-beviser i straffesager.

³¹LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje.

Som udgangspunkt står det Anklagemyndigheden såvel som tiltaltes forsvarer frit for at beslutte, hvilke beviser der skal føres for retten. Grænserne for, hvilke beviser der kan føres for retten i straffesager, er reguleret i retsplejeloven §§ 871 og 872. Eksempelvis kan DNA-erklæringer fremlægges for retten med hjemmel i retsplejeloven § 871, stk. 2, nr. 5. Med hjemmel i § 150 kan retsformanden desuden nægte bevisførelse, som er uden betydning for sagen. Bestemmelsen ses dog sjældent anvendt i retspraksis.³² Et eksempel på en begrænsning i den fri bevisførelse er reglerne om vidnefritagelse, jf. retsplejeloven §§ 171-172 a.

Derudover indeholder retsplejeloven en række formelle regler om bevisførelsen,³³ eksempelvis om rækkefølgen for bevisførelsen, jf. §§ 863-866.

I straffesager er det Anklagemyndigheden, som har bevisbyrden. Anklagemyndigheden skal således fremlægge fornødent bevis for tiltaltes skyld i relation til den rejste tiltale. Dette betegnes som den ægte bevisbyrde og kan ikke fraviges til skade for tiltalte. Den uægte bevisbyrde betegnes også som en bevisførelsesbyrde og indebærer, at Anklagemyndigheden skal føre de beviser, der er nødvendige for, at retten overbevises om tiltaltes skyld.³⁴ Konsekvensen af, at Anklagemyndigheden ikke løfter bevisbyrden, er naturligvis, at tiltalte må frifindes.

Det bør i relation hertil bemærkes, at Anklagemyndigheden er underlagt objektivitetsprincippet, hvoraf det kan udledes, at Anklagemyndigheden er forpligtet til også at fremlægge beviser for retten, der peger i retning af tiltaltes uskyld.

I strafferetlige sager opstilles andre krav til bevisernes styrke end i civile retssager, da det endegyldige formål i straffesagerne er at komme frem til den materielt korrekte afgørelse, jf. den materielle sandheds princip. I civile retssager træffer retten afgørelse på baggrund af de af parterne fremlagte beviser, jf. forhandlingsprincippet, og der er derfor i højere grad plads til skønsvurderinger.³⁵ Som følge af den materielle sandheds princip kan retten ligeledes stille spørgsmål til tiltalte og vidner eller opfordre til øvrig bevisførelse, såfremt dette kan medvirke til den fulde belysning af sagens faktiske omstændigheder, jf. §§ 867, 869 og 874, stk. 3.

Generelt kan det altså siges, at der i straffesager stilles højere krav til bevisførelsen for tiltaltes skyld, end det er tilfældet i civile retssager. Det højere beviskrav i straffesager kan desuden udledes af det ikke lovfæstede men almindeligt gældende straffeprocessretlige princip, in dubio pro reo. Heraf følger, at enhver rimelig tvivl skal komme tiltalte til gode. Altså bør en tiltalt efter dette princip frifindes, hvis der foreligger en rimelig tvivl om vedkommendes skyld i henhold til den rejste tiltale. Det er antaget, at Anklagemyndigheden har ført tilstrækkeligt strafferetligt bevis for tiltaltes skyld, når bevisværdien af den samlede bevisførelse er mindst 90%.³⁶ Hvorvidt der er ført tilstrækkeligt bevis for tiltaltes skyld eller ej, er op til retten at vurdere. Dette beskrives nærmere umiddelbart nedenfor i afsnit 7.1.2. om bevisbedømmelse.

7.1.2. Bevisbedømmelse

Udgangspunktet om fri bevisførelse er en konsekvens af den fri bevisbedømmelse. Det er fastsat i retsplejeloven § 880, 2. pkt., at bevisbedømmelsen er fri.³⁷ Med andre ord betyder dette,

---

³²Michael Kistrup, Jakob Lund Poulsen, Jøns Røn og Thomas Rørdam, *Straffeprocessen* (2023) s. 687.

³³Jf. §§ 863-869 og §§ 873-876.

³⁴Trine Baumbach: *Straffeprocessens katekismus* (2021) s. 164-165. Se supplerende Michael Kistrup, Jakob Lund Poulsen, Jøns Røn og Thomas Rørdam, *Straffeprocessen* (2023) s. 680 f. om tiltaltes bevisbyrde.

³⁵Jørgen Jochimsen: *Bevisførelse i retssager* (2012) s. 506.

³⁶Mette Lyster Knudsen og Trine Baumbach: *Retsplejeloven 100 år, Bevis i straffesager* (2019) s. 197.

³⁷Fsva. civile retssager er princippet udtrykt i retsplejeloven § 344, stk. 1.

at retten ikke er bundet af regler om, med hvilken vægt de fremlagte beviser skal indgå i rettens afgørelse.

Den fri bevisbedømmelse indebærer naturligt, at der ikke er nogle lovbundne regler eller principper for, med hvilken vægt DNA-beviser kan indgå i bevisbedømmelsen. Den bevismæssige vægt af retsgenetiske DNA-erklæringer besluttet derfor af domstolene gennem retspraksis.

7.3. Den bevismæssige vægt af DNA-beviser i straffesager: En analyse af retspraksis

Spørgsmålet om DNA-bevisers bevismæssige vægt i straffesager bliver særligt interessant i de sager, hvor DNA-beviset er det afgørende bevis. Det vil typisk kunne være tilfældet, hvor en mistænkt er identificeret på baggrund af et *cold-hit*.

DNA-bevis kan ikke stå alene, og der kan således ikke ske domfældelse i en straffesag, når et DNA-bevis er det eneste bevis. Et eksempel fra retspraksis, der er relevant at inddrage i denne forbindelse, er blandt andet Vestre Landsrets dom af 17. september 2009,³⁸ hvor et blodspor var det eneste, der knyttede tiltalte til ildspåsættelsen af et diskotek i Grenaa.

I DNA-analysen i dommen, fandtes det at være mere end 1.000.000 gange sandsynligt, at DNA'et fra blodsporet stammede fra tiltalte end fra en tilfældig anden person i den danske befolkning. Da dette indebar en statistisk mulighed for, at blodsporet kunne stamme fra andre end tiltalte, fandt landsretten, at der forelå rimelig tvivl om, hvorvidt tiltalte var skyldig. På den baggrund blev tiltalte frifundet.

Fordi DNA-bevis ikke i sig selv kan føre til domfældelse, må beviset i den enkelte sag vurderes i forhold til sagens øvrige omstændigheder, der også kaldes forhåndsodds. Selvom likelihood-kvotienten er et udtryk for, hvor sandsynligt et givent profilsammenfald er, hvis DNA-sporet stammer fra mistænkte fremfor, hvis sporet stammer fra en tilfældig anden i den danske befolkning, må dette anses for en sandhed med modifikationer. Resultatet af den retsgenetiske erklæring kan ikke stå alene, og DNA-beviset må således indgå i den samlede vurdering af skyldsspørgsmålet.³⁹ Dette er også i overensstemmelse med den materielle sandheds princip, hvorefter alle sagens relevante omstændigheder bør afdækkes – uanset om momenterne taler for eller imod tiltaltes skyld.

Ved brug af Bayes' formel,⁴⁰ er det muligt at indregne en sags forhåndsodds i den endelige sandsynlighed. Bayes' formel indebærer, at likelihood-kvotienten ganges med forhåndsoddsene, hvor facit viser den samlede sandsynlighed for, at DNA-sporet stammer fra den mistænkte fremfor en tilfældig anden i den danske befolkning. Med andre ord findes de endelige odds for tiltaltes skyld.

At DNA-beviser skal indgå i den samlede vurdering af skyldsspørgsmålet i en straffesag indebærer, at domstolene fra sag til sag må tage stilling til den bevismæssige vægt af et givent DNA-bevis i relation til skyldsspørgsmålet. Dette er en naturlig følge af princippet om den fri bevisbedømmelse.⁴¹ Man kan i den forbindelse rejse spørgsmålet om, i hvilken grad domstolene kræver yderligere bevis i en sag, førend et DNA-bevis er tilstrækkeligt bevis for tiltaltes

---

³⁸TfK 2009/929 VLD.

³⁹Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 4.2., 23. februar 2022.

⁴⁰Efter Thomas Bayes (1702-1761). Se hertil bl.a. *Allan C. Malmberg*: Elementær sandsynlighedsregning (1971) s. 115 ff.

⁴¹Se hertil REU, alm. del, bilag 415: *Redegørelse for konkret sag om DNA-beviser*, 2019-2020, pkt. 2.3.

skyld. Med henblik på at vurdere DNA-bevisers bevismæssige tyngde vil det følgende indeholde en fremstilling af en række sager fra trykt retspraksis, hvor DNA-bevis har været centralt i domstolens samlede bevisvurdering.

Det kan hurtigt konkluderes, at likelihood-kvotientens størrelse indgår i den samlede bevisvurdering. Det er set i retspraksis, at DNA-bevis kan spille en afgørende rolle i vurderingen af skyldsspørgsmålet, selvom likelihood-kvotienten er lavere end 1.000.000. Dette vil formentlig være tilfældet i sager, hvor DNA-beviset reelt er det eneste vægtige bevis. Eksempelvis blev tiltalte i TfK 2019/260/2 ØLD dømt i landsretten for forsøg på tyveri. Likelihood-kvotienten for profilsammenfald mellem et spor sikret på gerningsstedet og tiltalte blev beregnet til 498.000. Østre Landsret lagde ved domfældelsen vægt på resultatet af DNA-analysen, at tiltalte ejede en båd i nærheden af gerningsstedet, at tiltalte mange gange tidligere var straffet for indbrudskriminalitet samt tiltaltes skiftende forklaringer.

Rigsadvokatmeddelelsen er et cirkulære indeholdende samlede bindende retningslinjer for Anklagemyndigheden, og kan anvendes som et fortolkningsbidrag til bl.a. lovgivning og praksis på et givent retsområde. Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om DNA-beviset i straffesager kan derfor være et værdifuldt supplement til at analysere den gældende retstilstand på området for brugen af DNA-beviser i straffesager.

Det er beskrevet i Rigsadvokatmeddelelsen, at *”jo lavere likelihood-kvotienten er, des flere øvrige omstændigheder skal tale for, at sporet stammer fra personen, hvis man skal opnå en given sikkerhed for, at sporet stammer fra personen.”*⁴² Betragtningen ræsonnerer med likelihood-kvotientens overordnede præmis, der jo netop er, at jo højere likelihood-kvotienten er, desto mere sandsynligt er det at observere profilsammenfaldet mellem mistænktens DNA-profil og spor-profilen.

Der fremhæves desuden en ikke-udtømmende række eksempler på, hvilke momenter der er relevante at inddrage i bevisførelsen;⁴³ om tiltalte bor i nærheden af gerningsstedet eller i øvrigt har befundet sig i nærheden heraf på gerningstidspunktet, om tiltalte før har begået lignende kriminalitet, evt. med samme modus, og om tiltalte har et alibi, motiv mv. Derudover skal også tiltaltes personlige forhold, eksempelvis køn, alder og signalement i øvrigt inddrages.

I TfK 2019/1369 ØLD blev tiltalte dømt for indbrudstyveri på en adresse i Svendborg. Der var profilsammenfald med en likelihood-kvotient på 1.000.000 mellem et blodspor sikret på gerningsstedet og tiltalte. Landsretten tilsidesatte tiltaltes forklaring om, at han var i København på gerningstidspunktet. Landsretten begrundede domsfældelsen med henvisning til, at tiltalte havde bopæl i Svendborg, og at han tidligere er dømt for et indbrud i Svendborg.

Også i TfK 2016/592/2 ØLD lagde domstolen vægt på, at tiltalte tidligere var straffet for lignende kriminalitet. Der var i sagen rejst tiltale for forsøg på tyveri i et kolonihavehus. Der var DNA på et cigaretskod fundet i kolonihavehusets indestue, som matchedes tiltaltes DNA med en likelihood-kvotient på 1.000.000. Tiltalte blev dømt i byretten, der - udover tiltaltes tidligere domme for berigelseskriminalitet - lagde vægt på, at tiltalte ikke boede langt fra gerningsstedet. Byrettens dom blev stadfæstet i landsretten, der i tillæg til byrettens begrundelse bemærkede, at cigaretskoddet ikke kunne være kastet ind i kolonihavehuset udefra, og at tiltalte var ryger på gerningstidspunktet. Dommen i byretten såvel som i landsretten blev afsagt med dissens,

---

⁴²Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 4.1., 23. februar 2022.

⁴³Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 4.2., 23. februar 2022.

henholdsvis 2-1 og 4-2. Der fremgår dog ikke nærmere begrundelser i den trykte dom, der kan kaste lys over mindstetallets voteringer.

Domstolene lagde i de to sager vægt på samtlige af de momenter, som ifølge Rigsadvokatmeddelelsen⁴⁴ er eksempler på momenter, der kan indgå i bevisvurderingen. Det kan derudover udledes af retspraksis, at domstolene tillægger flere øvrige momenter til grund i forbindelse med den strafferetlige skyldsvurdering. Disse øvrige momenter er kendetegnet ved at have direkte tilknytning til DNA-beviset. Eksempler herpå er, om det er sandsynligt, at DNA-sporets tilstedeværelse kan skyldes andre omstændigheder, end at afsættelsen af sporet har tilknytning til lovovertrædelsen, om DNA-sporet stammende fra tiltalte er flytbart, eller om DNA-sporet kan stamme fra en af tiltaltes nære slægtninge. Fælles herfor er, at der formentlig kræves konkrete omstændigheder eller oplysninger i sagen, der kan sandsynliggøre disse potentielle konklusioner vedrørende DNA'ets tilstedeværelse på gerningsstedet.

I relation til, om DNA-sporets tilstedeværelse kan skyldes andre omstændigheder end det, at afsættelsen af sporet har tilknytning til lovovertrædelsen, lægges der i retspraksis særligt vægt på tiltaltes egen forklaring. Formålet hermed er at afdække, om DNA-sporet kan være afsat af tiltalte på gerningsstedet i en (lovlig) sammenhæng, der ikke har tilknytning til lovovertrædelsen, eller om DNA-sporets tilstedeværelse på gerningsstedet kan skyldes overførsel fra en anden person eller genstand.

I TfK 2017/1055 ØLD var der rejst tiltale mod en tysk statsborger vedrørende 5 forhold om indbrudstyveri i Sønderjylland. Tiltalte var året forinden dømt for forsøg på indbrudstyveri i Danmark. Tiltalte erkendte forhold 4-5, men nægtede sig skyldig i de øvrige forhold (1-3). Fsva. forhold 1-3 var der fundet DNA-spor på gerningsstederne, der matchede med tiltaltes DNA – alle med en likelihood-kvotient på 1.000.000. På baggrund af tiltaltes forklaring kunne retterne lægge til grund, at det ikke var uvant for tiltalte at begå indbrud, men at tiltalte ikke kunne skelne mellem de forskellige gerningssteder. Landsretten udtalte i den forbindelse, at tiltalte ikke kunne give en plausibel forklaring på, hvordan dennes DNA var afsat på gerningsstederne. Tiltalte havde desuden et berigelsesmotiv, idet han skyldte penge til det tyske skattevæsen, ligesom tiltalte jævnlige befandt sig i Sønderjylland, hvor tiltalte gik på VUC. Tiltalte blev fundet skyldig i byretten såvel som i landsretten og blev desuden udvist af Danmark i 6 år.⁴⁵

I TfK 2017/341 ØLD var en af de tiltalte tiltalt for overtrædelse af straffeloven § 192 a ved at have været i besiddelse af en halvautomatisk pistol med ammunition. Våbnet og ammunitionen blev fundet i en kælder sammen med flere andre våben. Analyse af DNA fundet på den halvautomatiske pistol viste sig at stamme fra den tiltalte med en likelihood-kvotient på 1.000.000. Et vidne, der var dømt i sagskomplekset, forklarede, at det var ham, som havde placeret våbene i kælderen efter ordre fra et højerestående medlem af den bande-gruppering, vidnet selv var en del af. Den tiltalte forklarede, at han ikke selv havde set pistolen før, men at hans DNA kunne være endt på pistolen, fordi vidnet op til flere gange havde lånt tiltaltes arbejdshandsker. Den tiltalte blev dømt i byretten, men blev frifundet i landsretten med dissensen 5-1.

---

⁴⁴Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 4.2., 23. februar 2022.

⁴⁵Se supplerende TfK 2020/330/1 ØLD, hvor tiltalte blev dømt for at skaffet sig anden seksuelt forhold end samleje med en af sine ansatte. Byrettens flertal tilsidesatte tiltaltes forklaring som utroværdig, ”idet det forekommer helt usandsynligt, at en mandlig chef dels skulle aftørre en midaldrende mandlig ansat i skridtet, dels fjerne fnuller fra forurettedes skridt med fingrene, som han forinden havde vædet med spyt.” (1027).

Landsrettens flertal fandt det betænkeligt at dømme den tiltalte, idet det ikke kunne afvises, at tiltaltes DNA var endt på pistolen ved overførsel fra handskerne og vidnet.⁴⁶

Både denne dom, samt TfK 2016/592/2 ØLD hvor tiltalte blev dømt for forsøg på indbrud i et kolonihavehus, er med til at illustrere, at domstolene i deres vurdering af DNA-bevisets vægt i den samlede vurdering af skyldsspørgsmålet lægger vægt på, om det sikrede DNA-spor kan være overført – Enten primært ved direkte kontakt eller sekundært ved kontakt via andre personer eller via genstande.

Vurderingen af overvejelser, om hvorvidt et DNA-spors tilstedeværelse skyldes overførsel eller ej, må bero på en vurdering af de konkrete omstændigheder. Denne konklusion stemmer også overens med Rigsadvokatens meddelelse om DNA-beviset i straffesager.⁴⁷ Hans Jakob Larsen og Kari Sørensen henstiller i deres artikel ”Guide til DNA som bevis” til sund fornuft og bemærker, at jo flere overførsler der kræves for at (bort)forklare et DNA-spors tilstedeværelse, des mere usandsynlig virker (bort)forklaringen.⁴⁸ For så vidt angår de tilfælde hvor DNA er afsat ved direkte kontakt, men hvor sporet er blevet flyttet – enten tilfældigt eller forsætligt – bør det overvejes, at nogle spor lader sig flytte lettere end andre. Selvom det ikke sjældent ses, at en gerningsmand efterlader blodspor på gerningsstedet i indbrudssager, vil kropsvæsker ofte have tilknytning til selve forbrydelsen, eksempelvis gerningsmandens sæd på forurettede efter en voldtægt. Det må alt andet lige være mere vanskeligt for tiltalte at give en plausibel forklaring på, hvordan eksempelvis dennes blod er havnet på gerningsstedet end på, hvordan mere flytbare effekter med tiltaltes DNA er havnet på gerningsstedet.

Som nævnt kan det også indgå i domstolenes vurdering af DNA-bevisets bevismæssige vægt, om DNA-sporet ifølge den retsgenetiske erklæring med en vis sandsynlighed stammer fra en af tiltaltes nære slægtninge. Som redegjort for i afsnit 6.2.1. om beslægtede beregnes likelihood-kvotienten ud fra den antagelse, at alle er ubeslægtede. Dette stemmer naturligvis ikke overens med virkeligheden og kan desuden give anledning til problemer, idet alle deler en væsentlig del af deres DNA med deres nærmeste biologiske familie, omfattende søskende, forældre og børn. Det kan dog være vanskeligt at forestille sig, at tiltalte uden videre vil ønske at føre bevis for sin nært beslægtedes skyld i sagen, uagtet at dette er den materielle sandhed, og at tiltalte vil gå fri for straf. Det ses dog sjældent i retspraksis, hvor DNA spiller en afgørende rolle, at de konkrete omstændigheder i sagen giver anledning til at sætte spørgsmålstegn ved, om DNA-sporet i sagen stammer fra tiltalte eller en af tiltaltes nært beslægtede.

Retspraksis viser, at domstolene – særligt i indbrudssager – tillægger det ikke ubetydelig vægt, hvis tiltalte tidligere er straffet for berigelseskriminalitet. På trods af princippet om fri bevisbedømmelse, kan det virke betænkeligt at dømme en tiltalt på baggrund af dennes tidligere domme. Der ses da også generelt en vis modvilje herfor. Alligevel kan en tiltalt risikere at blive dømt for sin fortid i sager, hvor DNA-beviset spiller en afgørende rolle.

At domstolene ikke finder det tilstrækkeligt betænkeligt at dømme en tiltalt i sager, hvor DNA spiller en afgørende rolle, til at afstå fra dette, kan måske anses som et udtryk for DNA-bevisets tyngde i retternes bevisbedømmelse. I U 2011.25 V, udtalte landsretten i sin begrundelse, at der erfaringsmæssigt var en større sandsynlighed for, at gerningsmanden bag et indbrudstyveri

---

⁴⁶Se supplerende TfK 2022/210 ØLD, hvor tiltalte blev frifundet for bombesprængning i en restaurant, bl.a. henset til, at det ikke kunne afvises, at DNA sikret på gerningsstedet kunne være overført sekundært.

⁴⁷Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 4.4., 23. februar 2022.

⁴⁸Hans Jakob Larsen og Kari Sørensen i Advokaten 2013/9, s. 9 af 10.

tidligere er straffet for berigelseskriminalitet og har en vis tilknytning til nærområdet, end at en tilfældig anden person er gerningsmanden. Tiltalte, der blev dømt i sagen, boede ikke langt fra gerningsstedet og var flere gange tidligere dømt for tyverier, herunder indbrudstyverier. Derudover blev der fundet DNA-spor på en flaske på gerningsstedet, der med en likelihood-kvotient på 1.000.000 stammede fra tiltalte.

Det er senere beskrevet i U 2022b.305,⁴⁹ at forhåndsodds, som at tiltalte tidligere er straffet eller bor i området, typisk ikke alene vil kunne føre til domfældelse, medmindre der er tale om eksempelvis en særlig modus eller lignende. Der findes støtte for dette argument i retspraksis, idet retternes begrundelse i så fald oftest vil være ledsaget af momenter som divergerende eller ikke-plausible forklaringer fra tiltalte. Dette var eksempelvis tilfældet i TfK 2019/260/2 ØLD, hvor landsretten fandt tiltalte skyldig i forsøg på tyveri. Landsretten begrundede sin afgørelse med, at DNA-spor sikret fra indersiden af et vindue på gerningsstedet matchede tiltalte med en likelihood-kvotient på 498.000, at tiltalte tidligere var straffet for indbrudstyverier, at tiltalte ejede en båd i nærheden af gerningsstedet, og at tiltalte havde afgivet skiftende forklaringer under sagen.

Det er mig bekendt ikke set i trykt praksis, at en tiltalt er dømt udelukkende på baggrund af et DNA-profilsammenfald og den omstændighed, at tiltalte er tidligere dømt for lignende kriminalitet. Tværtimod blev den tiltalte i TfK 2022/310 ØLD frifundet for indbrud i en parkeret bil, idet der ikke fandtes at være ført fuldt tilstrækkeligt bevis for tiltaltes skyld. I sagen blev der fundet et match med en likelihood-kvotient på 1.000.000 mellem tiltalte og et blodspor, der fandtes at være afsat på en bils midterkonsol i forbindelse med et indbrud i bilen. Den tiltalte var hjemløs, mens hans far boede 450 meter fra gerningsstedet. Tiltalte var året før dømt for brugstyveri, men tiltaltes domme for øvrig berigelseskriminalitet var mere end 10 år gamle. Tiltalte havde desuden forklaret, at han formentlig havde været beskæftiget med arbejde på et lager på gerningstidspunktet.

7.3.1. Opsamlende om den bevismæssige vægt af DNA i straffesager

Retspraksis synes fortsat at demonstrere en vis uenighed blandt dommerne om, hvor meget yderligere bevisførelse der er påkrævet for domfældelse, ligesom det også blev konkluderet af Eva Staal tilbage i 2011.⁵⁰ Det kan dog muligvis udledes af afgørelsen i TfK 2022/310 ØLD, hvor tiltalte blev frifundet for indbrud i en parkeret bil, at man i denne sag i hvert fald svæver omkring en nedre grænse for, hvor meget bevis der kræves ud over DNA for at løfte den strafretlige bevisbyrde.

Bevisbedømmelsen er fri, og de konkrete omstændighederne vil variere fra sag til sag. Derfor vil eksempelvis et moment, som at tiltalte bor eller færdes i den by, hvor gerningsstedet er beliggende, ikke altid indgå med samme vægt i bevisvurderingen, særligt ikke hvis der er tale om en større by med mange menneskers færden, eksempelvis København. Vægten vil som alle andre beviser i straffesager afhænge af den øvrige bevisførelse i sagen. Af samme grund er det ikke muligt at omsætte den bevismæssige vægt til noget specifikt og håndgribeligt.

Det kan dog opsamlende siges, at der er to skridt i bevisbedømmelsen, når DNA-beviser er af afgørende betydning herfor. Domstolene skal først tage stilling til, om det er bevist udover enhver rimelig tvivl, at tiltalte er ophavsmand til DNA-sporet. Her lægger domstolene bl.a. vægt på tiltaltes eventuelle alibi, om tiltalte tidligere er straffet for lignende kriminalitet, og om

---

⁴⁹Trine Baumbach og Mette Lyster Knudsen i UfR 2022(B) s. 305 (309), pkt. 3.4.3.

⁵⁰Eva Staal i TfK 2011 s. 515 (521).

tiltalte har en særlig tilknytning til området. Hvis domstolene finder dette bevist, skal der dernæst tages stilling til, om DNA-sporet kan være afsat af tiltalte i en anden forbindelse end ved forbrydelsen. Her lægger domstolene særligt vægt på tiltaltes egen forklaring, herunder om denne er plausibel i sammenhæng med sagens øvrige beviser.

7.4. Retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved anvendelsen af DNA som bevis

7.4.1. Udfordringer ved at bruge det naturvidenskabelige sandsynlighedsbegreb i retten

Det naturvidenskabelige sandsynlighedsbegreb er et udtryk for graden af sikkerhed omkring en bestemt hypotese vedrørende et DNA-bevis. Straffesager får herved et væsentligt større præg af naturvidenskab, end det sædvanligvis er tilfældet ved brug af andre tekniske beviser i bevisførelsen, eksempelvis fingeraftryk, hastighedsmålinger, teledata mv. Anvendelsen af naturvidenskabelig argumentation og teori må naturligt nok give de retlige aktører udfordringer.

I Danmark udfærdiger retsgenetikerne konklusionen i en erklæring ved brug af standardformuleringer og en likelihood-kvotient. Denne udformning af de retsgenetiske erklæringer er egnede til at lette forståelsen for den naturvidenskabelige argumentation og teori, således at retten lettere kan omsætte erklæringens konklusion til en bevismæssig vægt i forbindelse med den strafretlige vurdering.

Derudover kan en retsgenetiker indkaldes som vidne i retten,⁵¹ og dennes forklaring kan være med til at lette forståelsen for sandsynlighedsbegrebet. Det ses ikke sjældent, at en retsgenetiker er indkaldt som sagkyndigt vidne i en straffesag, hvor DNA-beviset er af afgørende betydning for rettens vurdering af skyldsspørgsmålet. Typisk vil en retsgenetiker blive indkaldt til at vidne i en sag, hvis der enten sættes spørgsmålstejn ved den retsgenetiske erklæring, eller hvis der opstår problemer med fortolkningen af den retsgenetiske erklæring, eksempelvis vedrørende betydning af likelihood-kvotienten eller anvendelsen af Bayes formel.

Udfordringerne ved at retlige aktører skal anvende et naturvidenskabeligt sandsynlighedsbegreb i forbindelse med førelsen af en straffesag, kan desuden manifestere sig i fejlslutninger vedrørende sandsynlighedsbegrebets faktiske egenskaber. Af fejlslutningerne kan følge enten over- eller undervurdering af DNA-bevisets kunnen, hvilket i værste fald kan medføre en materiel urigtig afgørelse.⁵² Der kan sondres mellem anklagerens fejlslutning og forsvarerens fejlslutning.⁵³

Anklagerens fejlslutning kan udtrykkes således, at anklageren fører bevis under den forudsætning, at den retsgenetiske erklæring beskriver sandsynligheden for hypotesen, altså at sporet stammer fra tiltalte. Denne fejlslutning kan forsøges udstrakt til den vildfarelse, at den retsgenetiske erklæring beskriver sandsynligheden for at tiltalte er gerningsmanden. Den retsgenetiske erklæringens faktiske egenskab er derimod at beskrive sandsynligheden for observationen, altså sandsynligheden for profilsammenfaldet.⁵⁴

Forsvarerens fejlslutning kan udtrykkes således, at forsvarerens fører bevis under den forudsætning, at den retsgenetiske erklæring beskriver sandsynligheden for at et antal tilfældige andre personer i den undersøgte befolkningsgruppe, lige så vel kan være ophavsmand til sporet,

---

⁵¹Jf. LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje, kap. 18.

⁵²Se hertil Ragna Aarli: DNA-bevis (2011) s. 116 ff.

⁵³Kari Sørensen og Hans Jakob Larsen i Advokaten 2011/8, s. 2 af 7.

⁵⁴Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 5.5.1., 23. februar 2022.

som tiltalte kan.⁵⁵ Da der er en befolkning på knap 6 mio. i Danmark, vil en sandsynlighed på 1:1.000.000 for et givent match indebære, at op til 5 andre personer udover tiltalte kan være ophavsmand til sporet. Denne fejlslutning er forkert, idet den forudsætter, at enhver person med samme DNA-profil som tiltalte, har samme sandsynlighed for at være ophavsmand til sporet. Med andre ord tages der ikke her højde for signalement, eksempelvis køn og alder, eller forhåndsodds i øvrigt, eksempelvis alibi, motiv, tilknytning til område omkring gerningssted mv.

7.4.2. Omvendt bevisbyrde?

I ovenstående analyse af retspraksis, hvor DNA-bevis havde afgørende betydning for den strafferetlige bevisvurdering, jf. afsnit 7.3., kunne det bl.a. konkluderes, at domstolene i et ikke ubetydeligt omfang, lægger vægt på tiltaltes egen forklaring. Dette indebærer ligeledes, at domstolene i retspraksis tillægger det vægt, hvis tiltalte nægter at afgive forklaring og dermed føre bevis for sin uskyld.

Eftersom tiltalte har ret til at nægte at udtale sig, jf. retsplejeloven⁵⁶ § 754, jf. § 752, stk. 1, kan ovenstående give anledning til retssikkerhedsmæssige overvejelser i relation til domstolenes anvendelse af tiltaltes passivitet til ugunst for vedkommende i bevisbedømmelsen. I den forbindelse er det centrale spørgsmål, om domstolene herved overfører en del af bevisbyrden til tiltalte i strid med det retlige grundprincip, in dubio pro reo.

Spørgsmålet blev rejst for Højesteret, som tog stilling hertil i Tfk 2016/1415/2 HD. I straffesagen mod tiltalte dømte byretten såvel som landsretten tiltalte for indbrudstyveri bl.a. begrundet med fund af DNA fra tiltalte, der var sikret fra indersiden af et opbrudt vindue på gerningsstedet. Både byretten og Landsretten henviste i sin begrundelse desuden til, at tiltalte ikke havde afgivet en sandsynlig forklaring på tilstedeværelsen af hans DNA på indersiden af vinduet. På baggrund heraf anførte tiltalte for Højesteret, at landsrettens begrundelse var udtryk for en forskubbelse af bevisbyrden fra Anklagemyndigheden til tiltalte. På den baggrund mente tiltalte, at der var sket en krænkelse af EMRK art. 6, stk. 2.

Højesterets afgørelse vedrørte udelukkende spørgsmålet, om byretten og landsretten havde anvendt reglerne om bevisbyrde forkert. Højesteret konkluderede, at det faktum, at byretten og landsretten havde tillagt tiltaltes passivitet bevismæssig vægt ved domfældelsen, ikke var et udtryk for, at Anklagemyndighedens bevisbyrde var blevet overflyttet til tiltalte. Højesteret udtalte i den forbindelse, at forholdet alene var en konstatering af, at det, at der ikke forelå en plausibel forklaring på at DNA-sporets tilstedeværelse på gerningsstedet, ikke havde tilknytning til forbrydelsen. Højesteret har med dette formentlig ment, at Anklagemyndigheden havde løftet den strafferetligt nødvendige bevisbyrde for domfældelse, og at tiltaltes passivitet blot medførte, at den allerede løftede bevisbyrde ikke kunne overvælttes til fordel for tiltalte. På den baggrund fandt Højesteret, at byretten og landsretten ikke havde anvendt reglerne om bevisbyrde forkert.

EMRK art. 6 beskytter retten til retfærdig rettergang. Enhver, der er omfattet af dansk jurisdiktion, nyder beskyttelse efter bestemmelsen, herunder personer, der strafforfølges i Danmark. Bestemmelsens stk. 2 fastslår, at ”*enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans skyld er bevist i overensstemmelse med loven*”. Dette indebærer en

---

⁵⁵Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, pkt. 5.5.2., 23. februar 2022.

⁵⁶LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje.

formodning om uskyld, hvilket ikke er i overensstemmelse med en omvendt bevisbyrde i en straffesag, jf. princippet *in dubio pro reo*.

EMD har flere gange taget stilling til, hvorvidt det, at nationale domstole lægger vægt på tiltaltes passivitet til ugunst for vedkommende i bevisbedømmelsen, overfører bevisbyrden til tiltalte i strid med EMRK art. 6, stk. 2. En af disse sager er Telfner mod Østrig.⁵⁷ Baggrunden for sagen ved EMD er en straffesag, der blev rejst mod ansøgeren på grund af en personpåkørsel, hvor føreren af bilen stak af fra gerningsstedet. Forurettede kunne oplyse bilens registreringsnummer og type, men kunne ikke afgive et signalement af føreren af bilen, herunder om vedkommende var en mand eller kvinde. Ansøgeren havde forklaret, at vedkommende ikke havde kørt i bilen på gerningstidspunktet, men forholdt sig i øvrigt passivt. De nationale domstole lagde ved domfældelsen af ansøgeren bl.a. til grund, at bilen var registreret i ansøgerens mors navn og at bilen befandt sig på morens adresse, hvor ansøgeren også boede. De nationale domstole konkluderede, at ansøgeren havde været fører af bilen på gerningstidspunktet, idet det primært var ansøgeren der benyttede bilen. EMD udtalte i forbindelse hermed, at de nationale domstole havde overført bevisbyrden til ansøgeren, og at dette var i strid med uskyldsformodningen i art. 6, stk. 2.⁵⁸

EMD lagde i sagen særligt vægt på, at domstolene i straffesagen havde ladet ansøgerens passivitet indgå som et bevis for hans skyld, selvom sagens øvrige bevisførelse ikke havde en sådan karakter, at ansøgerens forklaring kunne anses for påkrævet. I relation hertil bemærkede EMD, at der ikke af ansøgerens passivitet kunne drages den logiske konklusion, at ansøgeren havde været fører af bilen på gerningstidspunktet.⁵⁹

Anderledes forholdt det sig i sagen John Murray mod Storbritannien,⁶⁰ hvor ansøgeren af de nationale domstole blev dømt for bl.a. at have frihedsberøvet en meddeler for det irske politi. Ansøgeren blev anholdt i huset, hvor meddeleren blev holdt fanget, ligesom flere andre tungtvejende beviser pegede i retning af ansøgerens skyld. I sagen lagde EMD vægt på, at den britiske anklagemyndighed havde ført tilstrækkeligt bevis for ansøgerens skyld, at omstændighederne påkaldte en forklaring fra ansøgeren. Det kunne ikke anses som et udtryk for, at bevisbyrden var overført til ansøgeren, da de nationale domstole lod det indgå i bevisvurderingen til ugunst for ansøgeren, at han havde forholdt sig passivt.⁶¹ På den baggrund fandt EMD, at der ikke var sket en krænkelse af EMRK art. 6, stk. 2.⁶² Der var i sagen tale om en situation, hvor bevisførelsen for ansøgerens skyld så åbenlyst havde påkrævet hans forklaring, førend der var mulighed for at konkludere en rimelig tvivl om skyldsspørgsmålet. Med andre ord fandt EMD det logisk, at ansøgerens passivitet blev tillagt betydning ved den samlede bevisvurdering, fordi beviserne for ansøgerens skyld var overvældende.

Anderledes end i TfK 2016/1415/2 HD, hvor Højesteret fandt at byrettens og landsrettens grundelse blot var en konstatering af, at der ikke forelå en plausibel forklaring på at DNA-sporets tilstedeværelse på gerningsstedet, ses også tilfælde i retspraksis, hvor domstolene reelt har tillagt tiltaltes passivitet selvstændig bevismæssig vægt ved domfældelsen. Hvorvidt dette er udtryk for, at bevisbyrden er overført til tiltalte og en krænkelse af EMRK art. 6, stk. 2, har

---

⁵⁷Telfner mod Østrig, nr. 23501/96, 20 juni 2006.

⁵⁸Jf. præmis 13.

⁵⁹Jf. præmis 15-18.

⁶⁰John Murray mod Storbritannien, nr. 18731/91, 8. februar 1996.

⁶¹Jf. præmis 47, 51 og 54.

⁶²Jf. præmis 57-58.

EMD taget stilling til i Zschüschen mod Belgien.⁶³ Ansøgeren var dømt for hvidvask. Under retssagen mod ansøgeren, ville vedkommende ikke oplyse oprindelsen af en række overførsler af betydelig størrelse til pågældendes bankkonto. Den belgiske anklagemyndighed havde ført bevis for pengenes ulovlige oprindelse samt tiltaltes viden derom. EMD lagde til grund, at de nationale domstole havde ladet det indgå som et selvstændigt bekræftende bevis i den samlede bevisbedømmelse. På baggrund af straffesagens øvrige bevisførelse fandt EMD, at det var logisk at drage en konklusion om ansøgerens skyld, da vedkommende ikke ville afgive forklaring om pengenes oprindelse. EMD afviste ansøgningen og henviste bl.a. til, at bevisbyrden ved bevisvurderingen ikke var blevet overført til ansøgeren. Der var således ikke sket en krænkelse af EMRK art. 6, stk. 2.

Ovenstående illustrerer, at der sondres mellem sager, hvor domstolene lægger selvstændig bevismæssig vægt på tiltaltes passivitet og sager, hvor Anklagemyndigheden har løftet bevisbyrden tilstrækkeligt uafhængigt af tiltaltes passivitet. Sondringen har dog ingen betydning i praksis, og det kan i øvrigt være vanskeligt at skelne klart mellem de to tilfælde, hvor tiltaltes passivitet indgår i domstolenes begrundelse.⁶⁴ Det væsentlige er blot, at domstolene ikke baserer en domfældelse udelukkende eller hovedsageligt på tiltaltes passivitet.⁶⁵ Det kan opsamlende siges, at en del af bevisførelsesbyrden (den uægte bevisbyrde) overføres til tiltalte i de tilfælde, hvor Anklagemyndigheden uafhængigt har ført tilstrækkeligt bevis for tiltaltes skyld, eller hvor tiltaltes passivitet kan anses som en indirekte bekræftelse af det af Anklagemyndigheden beviste.⁶⁶ Både Højesterets og EMD's praksis viser, at der ikke er nogle retssikkerhedsmæssige betænkeligheder herved, så længe tiltalte ikke bliver dømt udelukkende eller hovedsageligt på baggrund af sin utroværdige forklaring. Domstolene tilsidesætter ikke automatisk princippet in dubio pro reo, ved at overføre en del af bevisførelsesbyrden til tiltalte – heller ikke selvom tiltalte benytter sig af sin ret til tavshed, jf. retsplejeloven § 754, jf. § 752, stk. 1.⁶⁷

Ovenstående om tiltaltes passivitet kan overføres til sager, hvor tiltalte afgiver forklaring, men hvor domstolene vurderer, at tiltaltes forklaring om tilstedeværelsen af dennes DNA på gerningsstedet, ikke er plausibel. Der er her tale om, at domstolene foretager en troværdighedsvurdering af tiltaltes forklaring, der sammenholdes med den øvrige bevisførelse i sagen. Dette er der ligeledes ingen retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved, og det er sædvanligt, at domstolene foretager troværdighedsvurderinger i straffesager i forbindelse med tiltaltes og vidners forklaringer.

8. Optagelse og opbevaring af DNA

8.1. Gældende ret

Når en DNA-profil er udarbejdet, vil den blive opbevaret i DNA-profil-registeret, der blev oprettet den 1. juli 2000 ved lov,⁶⁸ såfremt betingelserne derfor er opfyldt. Registeret er todelt i henholdsvis en spordel og en persondel. Registeret er et internt arbejdsredskab for politiet, der kan anvende det i forbindelse med efterforskning. Politiet kan eksempelvis søge efter et profilsammenfald mellem en sporprofil baseret på et DNA-spor sikret på et gerningssted i forbindelse med en igangværende efterforskning, og en personprofil, der allerede er registreret i registeret.

⁶³Zschüschen mod Belgien, ansøgning nr. 23572/07, 2. maj 2027, kun trykt på fransk og islandsk.

⁶⁴Trine Baumbach: Straffeprocessens katekismus (2021) s. 167.

⁶⁵Se hertil John Murray mod Storbritannien, præmis 47.

⁶⁶Trine Baumbach: Straffeprocessens katekismus (2021) s. 167 f.

⁶⁷LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje.

⁶⁸Jf. § 8 i lov nr. 434 af 31. maj 2000 om oprettelse af et centralt dna-profilregister.

Opbevaring i DNA-profil-registeret forudsætter fsva. personprofiler, enten at undersøgelsen af DNA-materialet er foretaget af biologisk materiale, udtaget fra en person i overensstemmelse med retsplejeloven § 792 a, stk. 2 eller § 792 b stk. 1,⁶⁹ eller at undersøgelsen af DNA-materialet er foretaget af biologisk materiale, udtaget af en udenlandsk politimyndighed, såfremt dansk politi ville have haft adgang hertil efter retsplejeloven § 792 a, stk. 2 eller § 792 b stk. 1, hvis forholdet var undergivet dansk straffemyndighed.⁷⁰ Idet retsplejeloven § 792 a, stk. 2 eller § 792 b stk. 1⁷¹ kun finder anvendelse fsva. legemsundersøgelse af sigtede personer, kan der modsætningsvis slutes af bestemmelsen, at politiet ikke må opbevare DNA-profiler fra personer, der ikke har været sigtede i sagen, og oplysningerne herom skal derfor slettes ved sagens afslutning, jf. også retsplejeloven § 792 f, stk. 2.

Det kan i denne forbindelse bemærkes, at retsplejeloven⁷² § 792 a, stk. 2 omfatter alle typer legemsundersøgelse, mens § 792 b, stk. 1 gælder fsva. ”optagelse af fingeraftryk og personfotografi, samt udtagelse af spyt- eller blodprøve”.

Efter retsplejeloven § 792 a, stk. 2 er det påkrævet, at der er begrundet mistanke (mistankekrav) om, at den sigtede er skyldig i en lovovertrædelse, der kan medføre fængselsstraf i 1 år og 6 måneder eller derover (kriminalitetskrav), og at legemsundersøgelsen må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen (indikationskrav). Sidstnævnte indebærer ikke et krav om, at andre efterforskningsskridt ikke vil være mulige, men derimod at andre efterforskningsskridt vil være uforholdsmæssigt besværlige eller ressourcekrævende, eller hvor andre efterforskningsskridt vil få negative eller ødelæggende konsekvenser for politiets videre efterforskning.⁷³ Mistankekravet svarer desuden til det, som findes i retsplejeloven § 762, stk. 1 om varetægtsfængsling.

Der gælder ikke et indikationskrav for anvendelsen af den supplerende bestemmelse § 792 b, stk. 1, og DNA-prøve kan udtages med henblik på senere identifikation, selvom det ikke er af afgørende betydning for den aktuelle sag. Bestemmelsens kriminalitetskrav er lovovertrædelse med en strafferamme på 1 år og 6 måneder eller overtrædelse af straffeloven § 235, stk. 2⁷⁴ om børnepornografi. Mistankekravet er mere lempeligt i retsplejeloven § 792 b, stk. 1, idet det kræves, at den pågældende med rimelig grund er mistænkt.

Da § 792 b, stk. 1 først blev indsat i retsplejeloven,⁷⁵ fandt bestemmelsen kun anvendelse for optagelse af fingeraftryk og personfotografier. Forud for indsættelsen af bestemmelsen beskrev Justitsministeriets Retsplejeudvalg ”at registre over fingeraftryk og personfotografier er meget vigtige arbejdsredskaber for politiet ved opklaring af forbrydelser begået af recidivister”.⁷⁶ Baggrunden for indsættelsen af § 792 b, stk. 1 i sin oprindelige form,⁷⁷ må altså anses for et ønske fra lovgivers side om at forbedre politiets registermæssige efterforskningsmuligheder.

---

⁶⁹Jf. § 2, stk. 1, nr. 1 i lov nr. 873 af 21. juni 2022 om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister.

⁷⁰Jf. § 2, stk. 1, nr. 2 i lov nr. 873 af 21. juni 2022 om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister.

⁷¹Jf. LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje.

⁷²Ibid.

⁷³Michael Kistrup, Jakob Lund Poulsen, Jøns Røn og Thomas Rørdam, *Straffeprocessen* (2023) s. 484 f.

⁷⁴Jf. LBK nr. 1360 af 28. september 2022.

⁷⁵Jf. lov nr. 332 af 24. maj 1989 om ændring af retsplejeloven.

⁷⁶BET nr. 1104 af 1987 om legemsindgreb under efterforskning, pkt. 3.2.4.

⁷⁷Som affattet i LBK nr. 748 af 1. december 1989 om rettens pleje.

Lovgivers ønske blev videreført i lov nr. 369 af 24. maj 2005 om ændring af lov om oprettelse af et centralt DNA-profilregister og retsplejeloven, da man udvidede § 792 b, stk. 1 til også at omfatte udtagelse af spytt- eller blodprøve. Det fremgår af de almindelige bemærkninger til lovforslaget,⁷⁸ at hovedformålet med lovforslaget er at skabe parallelitet mellem DNA-registeret og Fingeraftryksregisteret ved at udvide mulighederne for at anvende DNA-profil-registeret som led i politiets efterforskning. Dette skal særligt ses i lyset af den udvikling i de kriminaltekniske værktøjer fsva. brugen af DNA, der oplevedes allerede dengang. Det blev i den forbindelse bemærket, at indikationskravet i retsplejeloven § 792 a, stk. 2 indebærer, at der typisk ikke vil være hjemmel til at udtage en prøve med henblik på udarbejdelse af en DNA-profil, hvis den sigtede enten tilstår eller ikke har efterladt et biologisk spor i sagen, som ellers kunne føre til registrering. Der ville altså kunne opstå situationer, hvor DNA-profil-registeret ikke ville være brugbart som arbejdsredskab, idet der ville kunne være tilfælde, hvor en person kunne sigtes og eventuelt dømmes for en lovovertrædelse, der kunne medføre registrering i DNA-profil-registeret, men hvor der ikke var hjemmel til at udtage DNA-prøve fra den pågældende.

Udgangspunktet er, at retten træffer afgørelse om udførelsen af legemsundersøgelse. Dog har politiet kompetencen til at foretage nogle af de mindst indgribende legemsundersøgelser uden rettens kendelse, herunder sikring af hårprøve og negleskrab, udtagelse af blod- og spyttprøve og nærmere undersøgelse af legemets ydre.⁷⁹ Den faktiske udførelse af legemsundersøgelsen skal ske under medvirken af en læge, dog bortset fra udtagelse af spyttprøve efter den supplerende bestemmelse i § 792 b, stk. 1, som politiet selv kan udføre. Dog må spyttprøven ikke udføres under mekanisk tvang, og i tilfælde af den sigtedes fysiske modstand må en læge udtage en blodprøve i stedet. Lægen kan desuden uddelegere udtagelse af blodprøve til en medhjælper.⁸⁰

Det er uden betydning for udtagelsen af biologisk materiale med henblik på DNA-undersøgelse, at den sigtede og dennes eventuelle beskikkede forsvarer samtykker til at indgrebet foretages. Samtykket vil blot flytte kompetencen til at træffe beslutning om indgrebets foretagelse, som jo allerede ligger ved politiet når der bl.a. er tale om sikring af hårprøve og negleskrab og udtagelse af blod- og spyttprøve. De materielle betingelser for indgrebet skal være opfyldt, uanset om samtykke foreligger eller ej.⁸¹

Under efterforskningen af en straffesag kan det blive relevant at indsamle og analysere DNA fra andre end sigtede. Det kan eksempelvis være relevant med en DNA-profil af et offer eller beboere i et hus eller ansatte ved en virksomhed, hvor der har været indbrud, med det formål at kunne adskille deres DNA fra gerningsmandens. Der kan også ønskes DNA-prøve fra ikke-sigtede for at kunne udelukke disse fra mistanke.

Der er ikke lovhjemmel til at foretage legemsundersøgelse af ikke-sigtede, så optagelse af biologisk materiale med henblik på DNA-analyse kan kun ske med samtykke fra den pågældende.⁸² Ovenstående persongrupper vil sædvanligvis indvillige i at afgive en DNA-prøve alene af den grund, at det kan bidrage til efterforskningen. I de situationer, hvor der ønskes DNA-prøve fra en person med henblik på potentielt at kunne udelukke vedkommende som

---

⁷⁸LFF nr. 14 af 23. februar 2005 til lov om ændring af lov om oprettelse af et centralt dna-profilregister og retsplejeloven, almindelige bemærkninger, pkt. 1.1.

⁷⁹Jf. § 792 c, stk. 1 og 2 i LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje.

⁸⁰Jf. § 792 e, stk. 3 i LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje.

⁸¹Jf. § 792 c, stk. 5, jf. stk. 1 og 2 i LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje.

⁸²Jf. § 792 d, stk. 1 i LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje.

mistænkt, men hvor personen ikke samtykker, vil der alternativt være grundlag for at rejse sigtelse mod vedkommende. Denne betragtning fremgår også af forarbejderne til retsplejeloven kapitel 72,⁸³ og må antages at være incitament nok til at indvillige i en DNA-prøve.

Fsva. opbevaring af sporprofiler i DNA-profil-registeret gælder det efter lov om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister⁸⁴ § 2, stk. 2, at der i registeret må optages DNA-profiler bestående af biologisk materiale, der er sikret fra spor i forbindelse med politiets efterforskning. Dette gælder ligeledes, hvis sporet er sikret af en udenlandsk politimyndighed, såfremt dansk politi ville have haft adgang hertil efter dansk ret, hvis forholdet var undergivet dansk straffemyndighed, jf. § 2, stk. 2, 2. pkt.

Formålet med lov om Det Centrale DNA-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister⁸⁵ er overordnet at fastsætte en klar og samlet lovgivningsmæssig ramme for henholdsvis DNA-profil-registeret og Fingeraftryksregisteret. Derudover ændrer loven blandt andet ved bestemmelserne i den tidligere lov,⁸⁶ og der indføres blandt andet differentierede frister på henholdsvis 10, 15 og 20 år for sletning af DNA-profiler fra personer, der er eller har været sigtet men ikke er dømt for en lovovertrædelse, jf. § 6, stk. 1, og på henholdsvis 15, 25 og 40 år for sletning af dna-profiler fra dømte personer, jf. § 6, stk. 2.

Lovens § 6, stk. 1, nr. 2-4, samt stk. 2 og 3 er endnu ikke trådt i kraft, mens resten af § 6 samt andre bestemmelser trådte i kraft den 15. september 2022, jf. § 1 i bekendtgørelse nr. 1250 af 5. september 2022 om ikrafttræden af visse bestemmelser i lov om Det Centrale DNA-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister.

Derfor gælder det for nærværende at oplysninger om personprofiler skal slettes fra DNA-profil-registeret senest 10 hverdage efter den endelige afgørelse, når tiltalen mod en sigtet frafaldes som umiddelbart grundløs, jf. retsplejeloven § 721, stk. 1, nr. 1,⁸⁷ jf. lov om Det Centrale DNA-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister § 6, stk. 1, nr. 1, og straks skal slettes, hvis oplysningerne er optaget på baggrund af et legemsindgreb, som retten efter § retsplejeloven 746, stk. 1 eller politiet selv efterfølgende finder uhjemlet, jf. stk. 4, og senest 10 hverdage efter den endelige afgørelse derom, ”*hvis hensynet til oplysningernes politimæssige betydning undtagelsesvis findes at burde vige for hensynet til den registrerede person*”, jf. stk. 6. Efter bestemmelsens stk. 5 kan sletning af oplysninger dog undlades, såfremt det undtagelsesvist findes nødvendigt af hensyn til en igangværende efterforskning.

Derudover er § 3, stk. 1, nr. 2 og 3, og stk. 2 i DNA-profil-registerloven⁸⁸ endnu ikke ophævet. Det gælder derfor fortsat, at oplysninger om personprofiler skal slettes straks, når der er forløbet 10 år fra frifindelse, afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald uden vilkår, eller når den registrerede person er fyldt 80 år. Oplysninger om personprofiler skal derudover slettes senest 2 år efter den pågældendes død.

Det gælder derudover for oplysninger om DNA-profiler fra spor, der er sikret af en udenlandsk politimyndighed, som dansk politi ligeledes ville have haft adgang til at sikre efter dansk ret, hvis forholdet var undergivet dansk straffemyndighed, at disse skal slettes, når oplysningerne

---

⁸³BET nr. 1104 af 1987 om legemsindgreb under efterforskning, pkt. 4.5.

⁸⁴Lov nr. 873 af 21. juni 2022 om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister.

⁸⁵Ibid.

⁸⁶Lov nr. 434 af 31. maj 2000 om Det Centrale Dna-profilregister.

⁸⁷Jf. LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje.

⁸⁸Lov nr. 434 af 31. maj 2000 om oprettelse af et centralt dna-profilregister.

ikke længere er af politimæssig betydning, jf. § 7 i lov om Det Centrale DNA-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister.

For sporprofilerne gælder det, at sletning fra DNA-profil-registeret skal ske når oplysningen er blevet knyttet til en bestemt person eller når oplysningen ikke længere er af politimæssig betydning, jf. lov om Det Centrale DNA-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister⁸⁹ § 8.

8.2. Opbevaring af DNA set i relation til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8

Selvom både udtagelsen af DNA-prøver såvel som opbevaringen af DNA-prøver og -profiler kan rejse spørgsmål i relation til forholdet til de internationale menneskerettigheder, vil det typisk være sidstnævnte, der er genstand for offentlig debat. Dette skyldes formentlig, at selve udtagelsen af DNA-prøve, eksempelvis ved mundskrab, kun medfører ringe ubehag og dermed anses som en bagatel sammenlignet med viden om værdien af ordensmagtens potentielle anvendelse af de registrerede oplysninger. Man kan desuden forestille sig, at det for mange vil være ubehageligt at blive mistænkeliggjort i en straffesag, selvom man har sit på det rene. Dette på trods af at udfaldet dog altid gerne skulle blive, at den uskyldige bliver rensset for mistanke.

Beskyttelsen af de relevante internationale menneskerettigheder fsva. både udtagelsen af DNA-prøver og den efterfølgende opbevaring og brug af oplysningerne, findes i EMRK art. 8.

Konventionen er juridisk bindende for samtlige medlemslande i Europarådet, herunder Danmark. Danmark har ratificeret konventionen i dansk ret i 1992 og sidenhen næsten alle efterfølgende vedtagne tillægsprotokoller. Konventionen er derfor direkte anvendelig i dansk ret. Konventionens art. 8 beskytter retten til respekt for familie- og privatlivets fred samt retten til respekt for sit hjem og sin korrespondance.

Som det fremgår af artikel 8, stk. 2, er beskyttelsen ikke absolut, og offentlige myndigheder kan gøre indgreb i retten til privatliv, når en række indgrebsbetingelser er opfyldt.

Det gælder for det første, at indgrebet skal ske i overensstemmelse med loven. Heraf følger en proportionalitetsvurdering, og jo mere intensivt indgrebet i privatlivets fred er, desto højere er kravene til den nationale hjemmels præcision og klarhed.

For det andet skal indgrebet varetage mindst ét af de i bestemmelsen opremsede lovlige formål. Indgrebet skal altså ske enten *”af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder.”*

Den tredje og sidste indgrebsbetingelse er et proportionalitetskrav og forudsætter, at indgrebet skal være *”nødvendigt i et demokratisk samfund”*.

EMD's vurdering af, om proportionalitetsbetingelsen er opfyldt, kan karakteriseres som en afvejning af hensynet til rettighedshaveren over for det eller de hensyn, der begrundet indgrebet.

Det EU-retlige begreb *privatliv* er autonomt, og er ikke egnet til en udtømmende definition. Det kan dog siges om begrebet, at det omfatter en persons fysiske og psykologiske integritet.

---

⁸⁹ Lov nr. 873 af 21. juni 2022 om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister.

Eksempelvis falder kønsidentitet, seksuelle forhold, navn, familiære afstamning og helbredsoplysninger alle inden for privatlivets beskyttelse i art. 8.

Det følger bl.a. af ovenstående, at også straffeprocessuelle tvangsindgreb er et af kerneområderne omfattet af privatlivets beskyttelse. I relation til DNA i straffesager, får EMRK art. 8 om beskyttelsen af privatlivets fred derfor betydning for udtagelse af celleprøver til DNA-analyse. Det er først fastslået i *Van der Velden mod Holland*,⁹⁰ at systematisk opbevaring af celleprøver ligeledes kan henføres til art. 8's beskyttelse af privatlivets fred. Som begrundelse herfor henviser EMD til mulighederne for fremtidig anvendelse af de lagrede oplysninger.

EMD har senere hen i *S. og Marper mod Storbritannien*⁹¹ fastholdt domstolens synspunkt fra *Van der Velden mod Holland*. EMD fastslog, at opbevaringen af celleprøver allerede er omfattet af art. 8, fordi celleprøver indeholder meget følsomme oplysninger om et individ, herunder om dennes helbred og familiære slægtskab.⁹²

Vedrørende DNA-profiler udtaler EMD, at disse indeholder en mere begrænset mængde personlig information, samt at oplysningerne fremgår i en kodet form, som hovedsageligt fagprofessionelle vil kunne udlede noget af. Alligevel indeholder DNA-profiler en betydelig mængde personlige data, som kan medvirke til at fastlægge biologisk slægtskab mellem personer. På den baggrund henfører EMD også opbevaringen af DNA-profiler til beskyttelse af privatlivets fred i EMRK art. 8.⁹³

EMD har konsekvent fastholdt i domstolens praksis, at opbevaring af celleprøver og DNA-profiler kan retfærdiggøres, såfremt formålet med opbevaringen varetager hensynet til offentlig tryghed og har til formål at forebygge forbrydelse, jf. art. 8, stk. 2. Dette vil i langt de fleste tilfælde være medlemsstaternes formål med udtagelse og opbevaring af DNA. Overvejelserne i relation hertil optager ikke megen plads i domstolens praksis. Derfor vil den videre fremstilling af dette speciale heller ikke indeholde en yderligere problematisering vedrørende opfyldelsen af dette kriterium.

Betingelsen om, at et indgreb skal være nødvendigt i et demokratisk samfund, er den betingelse, der har størst betydning i praksis. Det afgørende for, om indgrebet vil krænke retten til privatliv efter art. 8, er således i langt de fleste tilfælde, om opbevaringen kan anses for proportionel. Der vil i det følgende ske en gennemgang af EMD's retspraksis med henblik på at udlede konkrete faktorer, som domstolen lægger vægt på i sin vurdering.

I sagen *S. og Marper mod Storbritannien* afgav de to ansøgere deres fingeraftryk og DNA-prøve i forbindelse med strafferetlige tiltaler mod dem. Den første ansøger, Hr. S., blev anholdt som 11-årig og tiltalt for forsøg på røveri. Hr. S. blev efterfølgende frifundet. Den anden ansøger, Hr. Michael Marper, blev anholdt og tiltalt for at chikanere sin partner. Marper og hans partner blev forsonede, og tiltalen mod Marper blev derfor frafaldt.

Begge ansøgere havde efter henholdsvis frifindelsen og tiltalefrafaldet anmodet om, at deres fingeraftryk og DNA-prøver blev destrueret. Dette blev nægtet af det britiske politi såvel som af klageinstanserne, og ansøgernes fingeraftryk, DNA-prøver og DNA-profiler blev fortsat opbevaret af britisk politi.

---

⁹⁰Van der Velden mod Holland, nr. 29514/05, 7. december 2006.

⁹¹S. og Marper mod Storbritannien, nr. 30562/04 og 30566/04, 4. december 2008, præmis 71.

⁹²S. og Marper mod Storbritannien, præmisser 72-73.

⁹³S. og Marper mod Storbritannien, præmis 75.

EMD fastslår i dommen, at Storbritanniens regler om tidsubegrænset opbevaring af fingeraftryk og DNA-prøver fra personer, der har været sigtede, men ikke efterfølgende blev dømt, udgjorde en krænkelse af EMRK art. 8 om retten til respekt for privatliv. Afgørelsen blev begrundet med, at hensynet til bekæmpelse og forebyggelse af kriminalitet stod i misforhold til hensynet til ansøgernes private interesser. Den britiske stats opbevaring kunne under omstændighederne således ikke anses for nødvendig i et demokratisk samfund, jf. EMRK art. 8, stk. 2, og udgjorde altså et uforholdsmæssigt indgreb i ansøgernes ret til privatliv.

Selvom domstolen i *S. og Marper mod Storbritannien* kun tager stilling til opbevaring af celleprøver og DNA-profiler i tilfælde, hvor den registrerede person har været sigtet, men ikke er blevet dømt, kan flere af domstolens præmisser sandsynligvis overføres til tilfælde, hvor den registrerede person er dømt. Domstolen udtalte bl.a., at den generelle og vilkårlige karakter af beføjelserne til opbevaring i England og Wales var slående. I relation hertil lagde domstolen vægt på, at prøver fra personer kunne opbevares uanset karakteren af lovovertrædelsen, som vedkommende har været mistænkt for og uanset personens alder, at opbevaringen ikke var tidsbegrænset uanset karakteren af lovovertrædelsen, som vedkommende har været mistænkt for, og at der kun fandtes begrænsede muligheder for sletning af oplysninger og destruering af prøver for en frifunden person.⁹⁴

I sagen *Aycaguer mod Frankrig*⁹⁵ deltog ansøgeren i en demonstration, der blev afholdt i anledning af et møde i en teknisk komité for jordbrug og landbebyggelse. Mødet var genstand for politisk splittelse, og demonstrationen endte i klammeri mellem demonstranter og det lokale politi. Ansøgeren blev i den forbindelse anholdt og senere idømt 2 måneders betinget fængsel for ved vold at have slået politibetjente med en paraply.

Efterfølgende blev ansøgeren beordret til at afgive DNA-prøve til politiet med henblik på opbevaring i det nationale register, men ansøgeren nægtede. Ansøgeren blev ved fremstilling i retten idømt en bøde på 500 euro for at nægte at afgive DNA-prøve, og dommen blev stadfæstet af appelretten.

EMD fastslog i *Aycaguer mod Frankrig*, at medlemsstatens nationale regler om opbevaring af DNA-profiler rakte videre, end hvad en medlemsstats skønsmargin tillader. EMD fandt, at det udgjorde en krænkelse af ansøgerens ret til privatliv efter EMRK art. 8, da ansøgeren blev dømt for at nægte at afgive DNA-prøve til brug i registeret. EMD begrundede resultatet med, at også dømte personer bør have en praktisk mulighed for at anmode om sletning af vedkommendes DNA-oplysninger,⁹⁶ samt under henvisning til den tidsmæssige udstrækning for opbevaringen. På tidspunktet for sagens behandling gjaldt det efter fransk ret, at opbevaringen af DNA-profiler ikke kunne forlænges til mere end 40 år, i tilfælde hvor DNA'ets ophavsmand var dømt for forhold, som den franske stat anså for at udvise en vis grad af alvor. Hertil udtalte EMD, at reglen i praksis havde medført opbevaring i 40 år som en standard snarere end et maksimum, og at det for personer af en vis alder vil indebære tidsubegrænset opbevaring.⁹⁷

På baggrund af et ministerspørgsmål havde den daværende franske justitsminister forud for EMD's behandling af sagen foreslået en ændring af bestemmelsen, som dog ikke blev en

---

⁹⁴Jf. præmis 119.

⁹⁵*Aycaguer mod Frankrig*, nr. 8806/12, 22. september 2017.

⁹⁶Jf. præmis 44.

⁹⁷Jf. præmis 42.

realitet. Den foreslåede ændring ville indebære en differentiering af tidsfristen for opbevaringen af DNA-profiler i den nationale database. Fristerne skulle differentieres afhængigt af karakteren af den eller de lovovertrædelser, der lå til grund for udtagelse af en DNA-prøve, og af hvorvidt gerningsmanden var mindreårig eller ej.⁹⁸

I dommen sætter EMD lovovertrædelsen, som ansøgeren i sagen er dømt for, i kontrast til mere alvorlige forbrydelser som eksempelvis sædelighedsforbrydelser, forbrydelser mod menneskeheden og menneskehandel. Efter fransk ret på tidspunktet for dommen i Aycaguer mod Frankrig, blev DNA-profiler opbevaret i 40 år, uanset hvilken forbrydelse den registrerede person var dømt for. EMD's begrundelse i dommen kan dog ikke tolkes som, at opbevaring af DNA-profiler i 40 år eller mere i sig selv vil være uproportionalt indgreb i retten til privatliv efter EMRK art. 8, i tilfælde, hvor den registrerede person er dømt for en mindre alvorlig lovovertrædelse. EMD bemærker, at også andre faktorer vil spille ind, eksempelvis lovovertrædelsens karakter, hvilket behov der er for opbevaring, om dette fortsat er aktuelt, samt hvorvidt der findes visse effektive retsgarantier i national ret.⁹⁹

I sagen Gaughran mod Storbritannien¹⁰⁰ blev ansøgeren anholdt for spirituskørsel. Der blev i den forbindelse taget billede og fingeraftryk af ansøgeren, ligesom der blev udtaget en celleprøve med henblik på udarbejdelse af en DNA-profil. Ansøgeren tilstod og blev idømt en bøde på 50 pund og frataget førerretten i 12 måneder. Efter en klage fra ansøgerens advokat destruerede det nordirske politi celleprøven men fastholdt, at billede, fingeraftryk og DNA-profil fra ansøgeren ville blive opbevaret tidsubegrænset.

EMD konkluderede i sagen, at tidsubegrænset opbevaring af DNA ikke uden videre er en overtrædelse af retten til privatliv, selvom medlemsstaten dog vil befinde sig i yderkanten af den tilladte skønsmargin. Domstolen udtaler i sagen, at tilstedeværelsen af visse effektive retsgarantier i så fald bliver afgørende for vurderingen af, hvorvidt en medlemsstat har overtrådt deres skønsmargin – og dermed EMRK art. 8.¹⁰¹

EMD vurderede i sagen, at den registreredes muligheder for at anmode om sletning af data om vedkommende var så snæver, at muligheden kunne anses for hypotetisk. Det bemærkes også af domstolen, at medlemsstaten ville opbevare ansøgerens data tidsubegrænset uden henvisning til overtrædelsens karakter og uden hensyn til, hvorvidt et fortsat behov for opbevaringen bestod.¹⁰²

Domstolen bemærkede desuden i afgørelsen, at der ikke for ansøgeren i Gaughran mod Storbritannien var samme risiko for stigmatisering, som det var tilfældet i S. og Marper mod Storbritannien. Dette skyldes, at ansøgeren i Gaughran mod Storbritannien blev dømt, mens S. og Marper mod Storbritannien vedrører opbevaring af DNA fra sigtede men ikke dømte personer.^{103 104}

---

⁹⁸Jf. præmis 43, jf. præmis 15.

⁹⁹Se hertil også Gaughran mod Storbritannien, nr. 42245/15, 3. juni 2020.

¹⁰⁰Gaughran mod Storbritannien, nr. 42245/15, 3. juni 2020.

¹⁰¹Jf. præmis 88.

¹⁰²Jf. præmis 94.

¹⁰³Jf. præmis 88.

¹⁰⁴Se hertil S. og Marper mod Storbritannien, præmis 122.

På baggrund af ovenstående momenter, fandt EMD, at Storbritannien i den konkrete sag havde overtrådt den tilladte skønsmargin, idet indgrebet ikke indebar en proportional balance mellem hensynet til medlemsstatens interesse i at forebygge forbrydelse og ansøgerens ret til privatliv.

Sagerne *B. B. mod Frankrig*,¹⁰⁵ *Gardel med Frankrig*¹⁰⁶ og *M. B. mod Frankrig*¹⁰⁷ omhandlede medlemsstatens opbevaring af DNA fra personer, dømt for voldtægt af mindreårige. Domstolen fandt i alle tilfælde, at opbevaringen af ansøgenes DNA i en database for seksualforbrydere i maksimalt 30 år ikke udgjorde et uproportionalt indgreb i ansøgenes ret til privatliv over for hensynet til databasens formål. Formålet med databasen var at forebygge seksualforbrydelser og nærmere bestemt at beskytte mindreårige og andre sårbare personkategorier mod seksualforbrydelser. Domstolen henviste i sagerne også til, at der var en effektiv mulighed til stede for, at ansøgerne kunne anmode om sletning af deres data.¹⁰⁸

8.2.1. Opsamlende om proportionalitetsvurderingen

Ved EMD's vurdering af om en opbevaring af DNA – enten som celleprøve eller som DNA-profil – er nødvendig i et demokratisk samfund, sker der en samlet vurdering af sagens konkrete omstændigheder. Domstolen har ikke fastsat konkrete frister for sletning af oplysninger e.l., der klart kan afgøre, hvorvidt et givent indgreb er nødvendigt i et demokratisk samfund eller ej.

Der kan dog sammenfattende udledes en række anvendelige principper fra domstolens praksis på området, der i et vist omfang er gennemgået umiddelbart ovenfor.

Domstolen lægger vægt på, om opbevaringen - herunder dens tidsmæssige udstrækning - er proportional i forhold til lovovertrædelsens karakter og grovhed. Derfor får det også betydning, om den registrerede er dømt for lovovertrædelsen, eller om den registrerede eksempelvis blot har været mistænkt. Her må vurderingen af, om fortsat opbevaring er nødvendig af hensyn til opnåelse af opbevaringens formål, ske over for hensynet til den registreredes risiko for stigmatisering. Domstolen udtalte i relation hertil i *S. og Marper mod Storbritannien*, at opbevaring af mindreåriges oplysninger vil være særligt skadeligt i forhold til deres udvikling og integration i samfundet.¹⁰⁹

Fsva. opbevaringen set i forhold til lovovertrædelsens karakter og grovhed, må det ligeledes indgå som et element i vurderingen, om den registrerede tidligere har begået (lignende) lovovertrædelser. Såfremt det er tilfældet, vil overtrædelsen kunne anses for grovere og mere alvorlig end hvis den registrerede havde været ustraffet. Ligeledes kan det være et udtryk for, at den registrerede er mere tilbøjelig til at begå yderligere kriminalitet, hvis vedkommende allerede tidligere er dømt op til flere gange. Da formålet med opbevaring af DNA netop er at forebygge forbrydelse, må rammerne for opbevaringen tillige være videre end ved opbevaring af DNA fra en førstegangsovertræder.

I relation til opbevaringens tidsmæssige udstrækning lægger domstolen desuden vægt på, om der er fastsat frister for sletning af oplysningerne. Herunder er det af betydning, om slettefristerne er differentierede, eksempelvis således at forhold som karakteren af lovovertrædelsen,

---

¹⁰⁵*B. B. mod Frankrig*, nr. 5335/06, 17. marts 2010, kun trykt på fransk.

¹⁰⁶*Gardel med Frankrig*, nr. 16428/05, 17. marts 2003.

¹⁰⁷*M. B. mod Frankrig*, nr. 22115/06, 10. maj 2010, kun trykt på fransk.

¹⁰⁸Se hertil EMD's pressemeddelelse, 17. december 2009, *Chamber Judgments B.B., Gardel, M.B. v. France 17.12.09*.

¹⁰⁹Jf. præmis 124.

og hvorvidt den registrerede er dømt eller ej, afspejles i opbevaringens tidsmæssige udstrækning.

Derudover lægger domstolen vægt på, om der i national ret er fastsat tilstrækkelige og effektive retsgarantier for registrerede personer. Det er særligt mulighederne for at anmode om sletning af oplysninger om sig selv, der har været behandling i domstolens praksis på området. Det er eksempelvis ikke tilstrækkeligt, at der er fastsat en mulighed for, at den registrerede kan anmode om at få slettet oplysninger om sig selv, idet det er af afgørende betydning, at muligheden reelt er effektiv. Spørgsmålet om, hvorvidt der er fastsat effektive muligheder for at anmode om sletning af oplysninger om sig selv eller ej, får særlig betydning i tilfælde, hvor en medlemsstat opbevarer oplysningerne tidsubegrænset.¹¹⁰

8.2.2. Forenelighed mellem dansk lovgivning og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 8

Det er medlemsstaterne, der foretager den umiddelbare vurdering af hvilke indgreb, der kan foretages inden for rammerne af EMRK. Først når et spørgsmål bliver bragt for EMD, tager domstolen stilling til, hvorvidt et konkret indgreb udgør en krænkelse af konventionsrettighederne. EMD har ikke tidligere taget stilling til, hvorvidt dansk ret om opbevaring af DNA er konform med EMRK art. 8 om retten til privatliv. Det kan derfor ikke med sikkerhed vides, hvorvidt opbevaring i overensstemmelse med DNA-profil-registerloven¹¹¹ og lov om Det Centrale DNA-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister¹¹² kan udgøre end krænkelse af retten til privatliv.

EMD har om medlemsstaternes skønsmargin generelt udtalt, at bredden af skønsmarginen afhænger af karakteren af konventionsrettigheden, dens betydning for den enkelte person, karakteren af indgrebet og det formål, som indgrebet søger at opnå. Skønsmarginen vil typisk være mere snæver i tilfælde, hvor den rettighed, der påstås overtrådt, er afgørende for den enkelte persons effektive nydelse af centrale rettigheder. Skønsmarginen vil være begrænset, hvor en specielt vigtig del af den enkelte persons eksistens eller identitet er på spil. Omvendt vil skønsmarginen være videre i tilfælde, hvor der ikke er konsensus mellem Europa Rådets medlemsstater fsva. vigtigheden af den pågældende interesse, eller hvordan interessen bedst beskyttes.¹¹³

Mere konkret om medlemsstaternes skønsmargin i sager om opbevaring af DNA, har EMD fastslået, at beskyttelse af personlige data spiller en fundamental rolle i den enkelte persons ret til respekt for privatliv efter EMRK art. 8.¹¹⁴ Desuden bærer medlemsstaternes lovgivning og praksis stærkt præg af konsensus i forhold til vigtigheden af beskyttelsen af privatlivet ved opbevaring af DNA. Til dette tilføjer domstolen, at en medlemsstat må anses at have et særligt ansvar for at beskytte retten til privatlivet ved opbevaring af DNA, når medlemsstaten mener at have en førende rolle i udviklingen af nye teknologier på området.¹¹⁵

Selvom der ikke med sikkerhed kan konkluderes noget om, hvorvidt de danske myndigheder handler inden for den tilladte skønsmargin i forhold til opbevaring af DNA, er det alligevel

---

¹¹⁰Se hertil Gaughran mod Storbritannien, hvor EMD vurderede, at ansøgerens muligheder for at anmode om sletning var så snæver, at muligheden kunne anses for hypotetisk.

¹¹¹Lov nr. 434 af 31. maj 2000 om Det Centrale Dna-profil-register.

¹¹²Lov nr. 873 af 21. juni 2022 om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister.

¹¹³Se hertil S. og Marper mod Storbritannien, præmis 102 og Aycaguer mod Frankrig, præmis 37.

¹¹⁴Se hertil Aycaguer mod Frankrig, præmis 38.

¹¹⁵Se hertil S. og Marper mod Storbritannien, præmis 112.

nærliggende at fremhæve visse aspekter af dansk lovgivning på området – særligt set i lyset af ovenstående gennemgang af EMD's praksis.

Det gælder bl.a. for opbevaring af DNA-profiler fra personer, der er sigtede men ikke dømt, at disse opbevares i 10 år fra frifindelse, afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald uden vilkår, jf. § 3, stk. 1, nr. 2 i DNA-profil-registerloven.¹¹⁶ Bestemmelsen blev indsat i loven som en konsekvens af EMD's dom i *S. og Marper mod Storbritannien*. Forud for ændringen gjaldt det bl.a. for opbevaring af DNA-profiler fra personer, der er sigtede men ikke dømt, at disse blev opbevaret i 10 år fra det tidspunkt, en sigtelse blev opgivet som grundløs, jf. retsplejeloven § 721, stk. 1, nr. 1.¹¹⁷ Dette indebærer, at vedkommendes oplysninger blev opbevaret efter samme regler og i samme tidsmæssige udstrækning, uanset om den registrerede var dømt eller blot sigtet og senere frifundet, eller hvor der er sket tiltalefrafald.

Selvom *S. og Marper* dommen kun har direkte virkning over for Storbritannien, fandt det danske justitsministerium det mest rigtigt, at reglerne blev ændret.¹¹⁸ Der sondres således nu mellem opbevaring af DNA fra personer, som er dømt, og personer, som er sigtede, men ikke dømt.

Vedtagelsen af lov nr. 873 af 21. juni 2022 om Det Centrale DNA-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister indebærer dog, at der i stedet indføres differentierede frister for opbevaringen af DNA-profiler fra dømte personer, jf. lovens § 6, stk. 2 og fra personer, der er sigtet, men ikke dømt, jf. lovens § 6, stk. 1, nr. 2-4. Bestemmelserne er endnu ikke trådt i kraft men vil indebære, at DNA-profiler fra dømte personer kan opbevares i henholdsvis 15, 25 eller 40 år, og at DNA-profiler fra personer, der har været sigtet men ikke dømt, kan opbevares i henholdsvis 10, 15 og 20 år. Længden af opbevaringsperioden afhænger af minimumsstrafferammen for den lovovertrædelse, den registrerede person er dømt eller har været sigtet for. Ved ikrafttræden vil det desuden gælde, at DNA-profiler fra dømte personer kan opbevares tidsubestemt, såfremt den registrerede person er dømt for en lovovertrædelse, hvor minimumsstrafferammen er 16 år eller derover, eller hvis den registrerede person er idømt en tidsubestemt foranstaltning eller forvaring, jf. § 6, stk. 3.

Bestemmelse af den tidsmæssige udstrækning af opbevaringen i DNA-profil-registeret, indebærer altså en vis hensyntagen til karakteren og grovheden af den lovovertrædelse, som den registrerede er sigtet eller dømt for. Det er uvist, om de vedtagne differentierede frister falder inden for Danmarks skønsmargin som medlemsstat i forhold til overholdelsen af EMRK art. 8. Det kan dog bemærkes, at de differentierede frister formentlig ligger tættere på at opfylde kravene i EMRK art. 8, som EMD har fortolket dem i *S. og Marper mod Storbritannien*, end de gældende tidsfrister gør.

EMD bemærkede i relation til opbevaringens tidsmæssige udstrækning desuden i *Gaughran mod Storbritannien*,¹¹⁹ at der må skelnes mellem tidsubestemt opbevaring og opbevaring i en tidsperiode, der nærmere afhænger af den registreredes død. Baggrunden herfor er, at tidsubestemt opbevaring – også efter den registreredes død - må anses som særligt indgribende i privatlivets fred. I dansk ret skal oplysningerne i DNA-profil-registeret slettes senest 2 år efter

---

¹¹⁶Jf. lov nr. 434 af 31. maj 2000 om Det Centrale Dna-profil-register, som indsat ved lov nr. 405 af 21. april 2010 om ændring af lov om Det Centrale Dna-profil-register.

¹¹⁷LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje.

¹¹⁸LFF nr. 90 af 16. december 2009 om ændring af lov om Det Centrale Dna-profil-register, almindelige bemærkninger, pkt. 4.1.

¹¹⁹Jf. præmis 81.

den registreredes død.¹²⁰ Ved vedtagelsen af lov nr. 873 af 21. juni 2022 om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister tilsigtes dog ikke en videreførelse af denne slettefrist. Derfor vil ophævelsen af den gældende bestemmelse i § 3, stk. 2 i DNA-profilregisterloven¹²¹ medføre, at reguleringen skal ske efter de almindelige slettefrister, som fastsat i §§ 6 og 7 i lov nr. 873 af 21. juni 2022 om Det Centrale DNA-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister.¹²² Den fortsatte opbevaring har sandsynligvis ingen betydning for afdøde, mens opbevaringen dog fortsat vil have betydning for dennes biologiske slægtninge. Opbevaringen vil formentlig kun få betydning for den afdødes biologiske familiemedlemmer, i det omfang medlemsstaten anvender slægtsforskning eller lignende. Der henvises til afsnit 8.4. nedenfor om kommende ændringer på området.

Det kan desuden bemærkes, at der ikke uden samtykke kan opbevares DNA-profiler i DNA-profilregisteret fra personer under 15 år. Den registrerede skal have været sigtet for en lovovertrædelse af en vis karakter og grovhed, førend lovgivningen hjemler opbevaring i registeret. Den kriminelle lavalder i Danmark er 15 år,¹²³ og personer under 15 år kan således ikke sigtes.

I forlængelse af domstolens begrundelse i *Aycaguer mod Frankrig* bør også mulighederne for, at en registreret person kan anmode om sletning af oplysninger om sig, belyses. Der er i § 6, stk. 6 i lov om Det Centrale DNA-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister fastsat mulighed for, at politiet efter begæring fra en registreret person kan slette oplysninger om vedkommende, når hensynet til oplysningernes politimæssige betydning undtagelsesvis findes at burde vige for hensynet til den registrerede person. Ved vurderingen deraf lægges der bl.a. vægt på længden af opbevaringsperioden og af en eventuel straf, den registreredes alder ved optagelsen, karakteren af det strafbare forhold, der begrundede opbevaringen, samt om den registrerede person har begået anden kriminalitet og karakteren deraf. Der er ligeledes mulighed for at påklage en afgørelse efter bestemmelsen til Rigs politiet.¹²⁴

8.3. Retspolitiske overvejelser: Et befolkningsdækkende DNA-register?

Teknologien vedrørende indsamling og analysering af celleprøver bliver stadig mere avanceret. Som en naturlig følge heraf, øges også potentialet og mulighederne i relation til anvendelsen af DNA i politiets efterforskning og den videre behandling af straffesagen. Denne udvikling kan give anledning til at rejse visse spørgsmål om den øvre grænse for anvendeligheden af DNA i forbindelse med straffesager. I relation hertil har oprettelsen af et DNA-register omfattende samtlige personprofiler i den danske befolkning flere gange været diskuteret. Oprettelsen af et sådant register giver uvægerligt anledning til en række retlige overvejelser.

Udover logistiske og ressourcemæssige vanskeligheder vil oprettelsen af et DNA-register for alle i den danske befolkning formentlig medføre udfordringer i forhold til indsamlingen af celleprøver. Man kan forestille sig, at en ikke ubetydelig del af befolkningen ikke ønsker at samtykke til indsamlingen og særligt brugen af oplysningerne, en del heraf for at undgå selvinkriminering. Gældende ret på området hjemler ikke udtagelse af celleprøver fra ikke-mistænkte uden vedkommendes samtykke. Den faktiske oprettelse af et DNA-register for alle, vil derfor

---

¹²⁰Jf. § 3, stk. 2 i lov nr. 434 af 31. maj 2000 om Det Centrale Dna-profil-register.

¹²¹Lov nr. 434 af 31. maj 2000 om Det Centrale Dna-profil-register.

¹²²LFF nr. 195 af 4. maj 2022 til lov om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister, almindelige bemærkninger, pkt. 2.5.2.4.

¹²³Jf. § 15 i LBK nr. 1360 af 28. september 2022, Straffeloven.

¹²⁴LFF nr. 195 af 4. maj 2022 til lov om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister, bemærkninger til § 6.

kræve en lovændring, som ikke nødvendigvis vil være i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser. Lovændringerne må i hvert fald være nødvendige, hvis registeret effektivt skal bekæmpe eller forebygge kriminalitet, idet man med rette kan antage, at personer, der har noget at skjule for ordensmagten, ikke er tilbøjelige til at lade sig frivilligt registrere.

Selvom flere undersøgelser viser, at registrering i et DNA-profil-register virker kriminalpræventivt,¹²⁵ vil registrering i et DNA-register også kunne medføre en uønsket stigmatisering af den registrerede. Baggrunden herfor er, at gældende lovgivning udelukkende hjemler registrering af personer, der har været sigtede eller er dømt for lovovertrædelser af en vis grovhed.¹²⁶

Som det også er behandlet ovenfor i afsnit 6.3. om DNA-bevisets begrænsninger i øvrigt, vil en udvidelse af DNA-profil-registeret resultere i, at sandsynligheden for tilfældige profilsammenfald øges i takt med udvidelsen. En udvidelse af DNA-profil-registeret vil dermed være egnet til at medføre en øget risiko for, at enkeltpersoner bliver mistænkt for lovovertrædelser på baggrund af tilfældige profilsammenfald, og ikke fordi enkeltpersonerne nødvendigvis har tilknytning til lovovertrædelser.

Imod ovenstående argument, bør det påpeges, at et DNA-register der omfatter størstedelen af en befolkning, formentlig vil medføre en vis normalisering i forbindelse med at være registreret. Dette særligt fordi registreringen i så fald ikke udelukkende vil ske af sigtede og dømt. En normalisering af det at være registreret vil dog ikke kunne afhjælpe den stigmatisering, der kan være i forbindelse med en sigtelse. Når sandsynligheden for tilfældige sammenfald øges, og en potentiel mistænkt dermed kan identificeres, selvom vedkommende ikke har nogen tilknytning til den begåede lovovertrædelse, vil en stigning i antallet af sigtelser formentlig også forekomme i et eller andet omfang.

Bl.a. i lyset af disse overvejelser virker det ikke nært forestående at iværksætte udvidelsen af DNA-profil-registeret til at omfatte størstedelen af befolkningen.¹²⁷

8.4. Kommende ændringer på området

I lyset af ovenstående overvejelser bør et nyligt vedtaget borgerforslag¹²⁸ om genetisk slægtsforskning belyses. Formålet med borgerforslaget er, at politiet skal kunne anvende genetisk slægtsforskning i forbindelse med efterforskningen af drabssager og sager om grov personfarlig kriminalitet. Der er lagt op til, at anvendelsen skal forudsætte kendelse fra retten, der kan opnås ved opfyldelse af en række kriterier. Genetisk slægtsforskning vil kunne anvendes i tilfælde, hvor en mistænkt ikke kan identificeres ved en søgning i DNA-profil-registeret. Dette vil typisk skyldes, at vedkommende ikke tidligere har været sigtet eller er dømt for en lovovertrædelse, og derfor ikke er registreret. Metoden vil indebære, at en søgning med en DNA-profil udarbejdet fra DNA-spor sikret fra et gerningssted eller et offer, kan identificere eventuelle slægtninge til DNA-sporets ophavsmand. Derfra kan politiet finde frem til den mistænkte.

Brugen af genetisk slægtsforskning i forbindelse med straffesager vil formentlig rejse adskillige juridiske spørgsmål i relation til Danmarks overholdelse af internationale forpligtelser.

---

¹²⁵Se hertil bl.a. ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Anne Sofie Tegner Anker, Jennifer L. Doleac og Rasmus Landersø, *DNA-register forebygger ny kriminalitet*, april 2018.

¹²⁶Se nærmere i afsnit 8.1. om gældende ret.

¹²⁷Se supplerende hertil redegørelse fra Det Etske Råd, *Et DNA-profil-register, som omfatter alle borgere i Danmark?*, s. 69-78, 2006.

¹²⁸Beslutningsforslag nr. B 15, 2022-2023 (2. samling), tillæg A.

For at sikre en sigtets ret til retfærdig rettergang efter EMRK art. 6, stk. 3, er det af stor vigtighed i forbindelse med identificeringen af en mistænkt ved brug af genetisk slægtsforskning, at vedkommende oplyses om sigtelsen, og at dette sker i tilstrækkelig tid til, at vedkommende kan forberede sit forsvar. Rettighederne efter EMRK art. 6, stk. 3 synes dog ikke umiddelbart at være sat på spil alene på baggrund af implementeringen af genetisk slægtsforskning, idet tilsvarende procedure som ved rejsning af sigtelse i øvrige straffesager bør kunne iagttages. Den eneste forskel for en sigtet er den anvendte metode til brug for identifikation af vedkommende.

I forbindelse med opbevaring af DNA vil indførelse af genetisk slægtsforskning være egnet til at rejse juridiske spørgsmål vedrørende den danske stats forpligtelse efter EMRK art. 8 om retten til privatliv, der er behandlet umiddelbart ovenfor. Spørgsmålet om, hvorvidt opbevaring af biologisk materiale og oplysninger herom i forbindelse med genetisk slægtsforskning vil medføre en krænkelse af artikel 8, er endnu ikke blevet behandlet af EMD. Domstolen har dog i praksis fastslået, at mulighederne for at identificere individers biologiske slægtninge i sig selv er tilstrækkelige til, at genetisk slægtsforskning udgør et indgreb i retten til respekt for privatliv. Hvorvidt brugen af genetisk slægtsforskning vil udgøre en krænkelse af rettigheden, vil afhænge af en række faktorer, herunder blandt andet hyppigheden af søgninger efter biologiske slægtninge, hvilke retsgarantier der findes, og om disse er effektive, samt hvilken risiko for skade på de involverede personers privatliv, der er i en konkret sag.¹²⁹ I lyset af EMD's øvrige praksis vedrørende EMRK art. 8 om retten til respekt for privatliv ved opbevaring af DNA, vil domstolen muligvis også lægge vægt på andre momenter, eksempelvis om de registrerede personer har haft mulighed for at samtykke til opbevaringen, og hvor længe oplysningerne opbevares. For at kunne opfylde formålet med genetisk slægtsforskning i relation til opklaring af forbrydelser, vil oplysningerne formentlig skulle opbevares tidsubegrænset, ligesom det er tænkeligt, at ikke alle vil samtykke til opbevaringen. I relation hertil bør det påpeges, at EMD skelner mellem tidsubestemt opbevaring og opbevaring i en tidsperiode, der nærmere afhænger af den registreredes død, idet tidsubestemt opbevaring må anses som særligt indgribende. Der henvises desuden til afsnit 8.2.2. om dansk rets forenelighed med EMRK art. 8.

Idet folketingsbeslutningen endnu ikke er udmøntet, er det for nuværende vanskeligt at sige, i hvilket omfang der vil gøres overvejelser om Danmarks internationale forpligtelser i forbindelse med implementeringen af genetisk slægtsforskning. Af samme årsag kan der ikke konkluderes nærmere om, hvilken betydning politiets brug af genetisk slægtsforskning vil få for den almene borger eller retssystemet i øvrigt.

9. Afsluttende bemærkninger

DNA-beviset er et teknisk bevis med en høj grad af sikkerhed. Dog er det vigtigt at tage højde for de begrænsninger, der naturligt følger af bevistypens karakter, herunder bl.a. risikoen for overførsel eller forurening.

Det kan konkluderes, at der ikke kan ske domfældelse alene på baggrund af et DNA-bevis, og DNA-beviset må indgå som et moment i den samlede bevisvurdering. Der er dog fortsat tvivl om, hvor høj grad af yderligere bevis for tiltaltes skyld, der i øvrigt kræves for domfældelse. I den forbindelse kan det hurtigt udledes af retspraksis, at domstolene lægger vægt på en række specifikke momenter, der skal virke til enten at bekræfte eller afkræfte, at et givent DNA-spor er afsat af tiltalte. Eksempelvis indgår det med betydelig vægt i domstolenes bevisvurdering,

---

¹²⁹Gaughran mod Storbritannien, præmis 81.

hvis tiltalte tidligere er dømt for lignende kriminalitet og har en tilknytning til området omkring gerningsstedet. Dette gør sig særligt gældende for sager om indbrudstyveri og baserer sig på erfaring. Hvis domstolene med den fornødne sikkerhed finder, at DNA-sporet er afsat af tiltalte, skal der dernæst tages stilling til, om sporet kan være afsat i en anden sammenhæng end i forbindelse med forbrydelsen. Her lægger domstolene i særdeleshed vægt på tiltaltes egen forklaring, og om denne er plausibel.

Opsamlende om DNA-bevisets vægt i den samlede strafferetlige bevisvurdering kan det siges, at DNA-beviser indgår med en betydelig vægt. Domstolene kræver dog en vis mængde af øvrige beviser for en domfældelse. Dette kan muligvis forklares ved det høje beviskrav i straffesager, sammenholdt med en frygt for at overvurdere DNA-bevisers egenskaber. Om domstolene herved formår at udnytte DNA-beviserne fuldt ud, er vanskeligt at gøre sig klog på, men det er formentlig ikke uklogt at udvise en vis varsomhed.

I relation til brugen af DNA-beviser i bevisførelsen i straffesager, giver det anledning til en række retssikkerhedsmæssige overvejelser, at domstolene tillægger tiltaltes egen forklaring bevismæssig vægt, herunder også de tilfælde, hvor tiltalte nægter at afgive forklaring. Spørgsmålet er i den forbindelse, om Anklagemyndighedens bevisbyrde overføres til tiltalte, hvilket vil være uoverensstemmende med det retlige grundprincip, *in dubio pro reo*, der desuden er lovfæstet i EMRK art. 6, stk. 2. Både Højesterets og EMD's praksis viser, at dette blot er et udtryk for, at en del af bevisførelsesbyrden overføres til tiltalte i tilfælde, hvor det er logisk eller grænsende til påkrævet af hensyn til den øvrige bevisførelse i sagen. At domstolene tillægger tiltaltes forklaring eller passivitet bevismæssig vægt er således ikke et udtryk for omvendt bevisbyrde, og der er ikke retssikkerhedsmæssige betænkeligheder herved, så længe tiltalte ikke bliver dømt udelukkende eller hovedsageligt på baggrund af sin utroværdige eller manglende forklaring.

Når det kommer til spørgsmålet om, hvorvidt den gældende retstilstand vedrørende opbevaringen af celleprøver og oplysninger derom giver anledning til særlige retssikkerhedsmæssige overvejelser, bør der gøres særlige overvejelser i forhold til overholdelsen af retten til respekt for privatliv, jf. EMRK art. 8. EMD har ikke konkret har taget stilling til, hvorvidt gældende dansk ret om opbevaring af DNA vil udgøre en krænkelse af art. 8. En gennemgang af EMD's praksis på området viser dog, at medlemsstaterne bør være særligt opmærksom på den tidsmæssige udstrækning af opbevaringen, herunder om fastsatte slettefrister tager hensyn til lovovertrædelsens karakter og grovhed, og til om den registrerede er dømt eller blot har været sigtet, samt til om der i national ret er fastsat tilstrækkelige og effektive retsgarantier for registrerede personer, herunder om der er mulighed for at anmode om sletning tidligere, end hvad de almindelige slettefrister tilsiger.

10. Litteraturliste

10.1. Lovbekendtgørelser, love og ændringslove

LBK nr. 1655 af 25. december 2022 om rettens pleje

Retsplejeloven

Lov nr. 1172 af 8. juni 2021 om ændring af retsplejeloven

LBK nr. 748 af 1. december 1989 om rettens pleje

Lov nr. 332 af 24. maj 1989 om ændring af retsplejeloven

Lov nr. 434 af 31. maj 2000 om oprettelse af et centralt dna-profilregister
DNA-profil-registerloven

Lov nr. 405 af 21. april 2010 om ændring af lov om Det Centrale Dna-profil-register

Lov nr. 873 af 21. juni 2022 om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister

LBK nr. 1360 af 28. september 2022
Straffeloven

10.2. Forarbejder: Betænkninger, lovforslag etc.

Beslutningsforslag nr. B 15, 2022-2023 (2. samling), tillæg A

Forslag til folketingsbeslutning om, at dansk politi skal kunne bruge genetisk slægtsforskning i efterforskning af drab og grov personfarlig kriminalitet

LFF nr. 222 af 28. april 2021 til lov om ændring af retsplejeloven

LFF nr. 195 af 4. maj 2022 til lov om Det Centrale Dna-profilregister og Det Centrale Fingeraftryksregister

LFF nr. 90 af 16. december 2009 om ændring af lov om Det Centrale Dna-profil-register

LFF nr. 14 af 23. februar 2005 til lov om ændring af lov om oprettelse af et centralt dna-profilregister og retsplejeloven

BET nr. 1104 af 1987 om legemsindgreb under efterforskning

10.3. Cirkulærer, udvalgsspørgsmål og udvalgsbilag

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om DNA-beviset i straffesager, 23. februar 2022

REU, L 24, svar på spm. 9, 2004-2005 (1. samling)

Spørgsmål om sikkerhedsprocedurerne mod forbytning og forurening af dna m.v., til justitsministeren

REU, alm. del, bilag 415, 2019-2020

Redegørelse for konkret sag om DNA-beviser

REU, alm. del, bilag 419, 2020-2021

Redegørelse om politikredsenes gennemgang af sager med dna-bevis og Retsgenetisk Afdelings gennemgang af dna-sammenligninger

10.4. Dansk retspraksis

TfK 2022/310 ØLD

TfK 2022/210 ØLD

TfK 2020/330/1 ØLD

TfK 2019/1369 ØLD

TfK 2019/260/2 ØLD

TfK 2017/1055 ØLD
TfK 2017/341 ØLD
TfK 2016/1415/2 HD
TfK 2016/592/2 ØLD
TfK 2009/929 VLD

U 2011.25 V

10.5. Praksis etc. fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol

Aycaguer mod Frankrig, nr. 8806/12, 22. september 2017
B. B. mod Frankrig, nr. 5335/06, 17. marts 2010
Gardel med Frankrig, nr. 16428/05, 17. marts 2003
Gaughran mod Storbritannien, nr. 42245/15, 3. juni 2020
John Murray mod Storbritannien, nr. 18731/91, 8. februar 1996
M. B. mod Frankrig, nr. 22115/06, 10. maj 2010
S. og Marper mod Storbritannien, nr. 30562/04 og 30566/04, 4. december 2008
Telfner mod Østrig, nr. 23501/96, 20 juni 2006
Van der Velden mod Holland, nr. 29514/05, 7. december 2006
Zschüschen mod Belgien, ansøgning nr. 23572/07, 2. maj 2027

Pressemeddelelse fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, 17. december 2009,
Chamber Judgments B.B., Gardel, M.B. v. France 17.12.09

10.6. Artikler i tidsskrifter

Eva Staal i TfK 2011 s. 515: Dna som bevis i straffesager, hvor en matchende dna-profil er det eneste, der knytter tiltalte til gerningsstedet eller forbrydelsen

Hans Jakob Larsen og Kari Sørensen i Advokaten 2013/9: Guide til dna som bevis

Kari Sørensen og Hans Jakob Larsen i Advokaten 2011/8: Brug og misbrug af dna-beviset

Trine Baumbach og Mette Lyster Knudsen i UfR 2022(B) s. 8: Dna-beviset og dets betydning i straffesager

Trine Baumbach og Mette Lyster Knudsen i UfR 2022(B) s. 305: Dna-beviset og dets betydning i straffesager – supplerende bemærkninger

10.7. Bøger

Allan C. Malmberg: *Elementær sandsynlighedsregning: Grundlæggende begreber, bind 1*, Gads Forlag, København, 1971

Det Etske Råd: *Et DNA-profil-register, som omfatter alle borgere i Danmark?: Etske overvejelser*, Det Etske Råd, 2006

Jørgen Jochimsen: *Bevisførelse i retssager*, Karnov Group, København, 2012

Michael Kistrup, Jakob Lund Poulsen, Jøns Røn og Thomas Rørdam: *Straffeprocessen*, 4. udgave, Karnov Group, København, 2023

Trine Baumbach og Thomas Elholm: *Straffeprocessens katekismus*, Djøf Forlag, København, 2021

Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen, Trine Baumbach, Ole Scharf og Henrik Stevnsborg: *Retsplejeloven 100 år*, Djøf Forlag, København, 2019

Ragna Aarli: *DNA-bevis: Rettssikkerhet ved bruk av DNA-sakkyndighet i kampen mot kriminalitet*, Cappelen Damm, Oslo, 2011

10.8. Anden litteratur

Redegørelse fra Det Ethiske Råd, *Et DNA-profil-register, som omfatter alle borgere i Danmark?*, 2006

ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Anne Sofie Tegner Anker, Jennifer L. Doleac og Rasmus Landersø, *DNA-register forebygger ny kriminalitet*, april 2018

10.9. Internetkilder

[Nyhed fra Anklagemyndigheden, 29. juni 2020: Dna-sager bliver gennemgået](#)
Kontrolleret tilgængelig den 31. maj 2023 forud for aflevering af speciale

[Nyhed fra Danske Bioanalytikere, 26. november 2019, 16 DNA-systemer giver et sikrere match](#)
Kontrolleret tilgængelig den 31. maj 2023 forud for aflevering af speciale

[Nyhed fra Danmarks Domstole, 21. marts 2023, Ny undersøgelsesmetode til dna-analyser](#)
Kontrolleret tilgængelig den 31. maj 2023 forud for aflevering af speciale

[Retsmedicinsk Institut på Københavns Universitet, Dna i straffesager - fra spor til dna-profil, Hvorfor er det vanskeligt at undersøge DNA?](#)
Kontrolleret tilgængelig den 31. maj 2023 forud for aflevering af speciale

11. Liste over anvendte forkortelser

Betænkning → BET

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol → EMD

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention → EMRK

Det Uafhængige Tilsyn med Beviser → Bevismiddeltilsynet

Folketingets Retsudvalg → REU

Lovbekendtgørelse → LBK

Lovforslag som fremsat → LFF

Lov om oprettelse af et centralt dna-profilregister → DNA-profil-registerloven

Lov om rettens pleje → Retsplejeloven

Tidsskrift for Kriminalret → TfK

Ugeskrift for Retsvæsen → U